

RAJNA GYÖRGY

BUDAPEST KÖZTÉRI ÉS UDVARI DÍSZKÚTJAI

A víz szerepe

A víznek mind az emberek, mind az állatok és növények életében mindenkor meghatározó jelentősége volt. Ahol a föld kérgén áttör a víz, azt az emberiség évmilliók óta védte a pusztítás és az elszennyeződés ellen és gyakran védszentjeinek védelmébe ajánlotta. A régi mondák a vizek varázserejéről szóltak. A víz hallható hömpölygését, folyását, esését, áramlását saját létével, életével fűzte egybe. Gyakran hozták összefüggésbe a víz életét mondákkal, mesékkel, legendákkal, létét népdalokban, közmondásokban örökítették meg.

A földből feltörő vizet facsatornába vezetve, egyetlen vízszintesen lefektetett fatörzsbe vájt teknőbe vezették. Magát a forrást, illetve a kutat deszkabéléssel, vagy kváderkövekkel védték a beomlástól és fentről annak tisztántartását fatetővel biztosították. Megkezdték a vízvételi hely kiépítését, kijavítását és díszítését. Az ember elképzelte a nem látható, de a jót és hasznosat alkotó első vízi szellemeket. Az eredetileg ésszerű gondolatok babonává fejlődtek.

Ahogy a kút falun, vagy a városban az ember mindennapi képmezőjébe került, úgy nőtt annak díszítési igénye. A vizet a kutakból, mély aknákból vödörrel húzták fel, annak falát kiépítették és keresztgerendára akasztották fel a vödör láncát.

Stílusalakulások hatása a kutakra

Ahogy a rendelkezésre álló építési anyag, a kialakult technika és az építmény célja meghatározta a stílus kialakítását, úgy az mindenkor visszahatott a kutak építésére is.

A *hellének, rómaiak* idejében jelentős szerepet kapott a vízvezeték, a kút, a fürdő-kultúra és a csatornahálózat kiépítése. A vizet öblös medencében fogták fel. A kutakat művésziileg díszítették. A kutak fölé gyakran építettek kútházakat, oszlopos csarnok formájában. A víz figurális vízköpőkől tört elő.

A *középkorban* a díszített kút a nemesség és az egyház előjoga volt és az uralkodó-osztály gazdagságát ejképezte.

A *román stílus* (kb. 1000--1250) valamint nyugaton a még azt megelőző karolingi korban a kutak minden oldalról megközelíthetőek voltak. Ebben a korban alakult ki a kútkáva, ami egy talpazatra emelt medence volt. A románkor kútja súlyos és merev. A ta-

lapzaton nyugvó medencéből erőteljes kerek oszlop emelkedett, ami egyúttal a felső kisebb medencét is tartotta. Az oszlop tetejére rendszerint sas került és ennek szájából, vagy oroslánfejből hullott a víz a medencébe.

A kutak kultikus célt is szolgáltak. A tisztasági kutakat cantharus-nak nevezték, amit az ősi vallásoktól a kereszténység is átvett.

A *gótikában* (a 12. században alakult ki és a 16. századig virágzott) fali kutak jelentek meg, gyakran baldachinos tetővel. A fali fülkékben kútfigurák álltak. A gótikában a két medence felett még egy harmadikat is elhelyeztek, ami bronzból készült. A gótika magasba törő igyekezete jelentkezik a kutaknál is és lehetőséget nyújt a finom részletekkel jelentkező kispasztikának. A medencét homokkőből, vagy bazaltból készítették és lehetőleg egy darabból faragták.

Ezzel párhuzamosan a falun is változásokon mentek át a kutak. Ezek húzó-, gémesvagy futókutak voltak. Külön kutak az emberek és külön a legelő állatok részére. Ezeket a kutakat a népi művészet díszítette.

A 15–16. század fordulóján, amikor a városi hatóságok megerősödtek és láthatóan megnőtt a hatalmuk a nemesség és az egyházakkal szemben, eltűntek a fából épült kutak a városokból, helyükre kőkávás kutakat emeltek. Ezek tetszetősebbek voltak és talapzatuk mélyen a földbe került és a napi ivóvízhasználat mellett tartalékvizet is tudtak tárolni, pl. tűzoltásra. A kútmester és szolgálói ügyeltek a kutakra. A tároló kutak jelentős szerephez jutottak. Maga a víztükör mélyen feküdt. Magas váraknál általában elégséges volt a ciszterna, de nagyobb felhasználás esetén mély kutakat is fúrtak. A nehéz munkát gyakran hadifoglyokkal, rabszolgákkal végeztették.

A nagyvárosokban a kutaknak vízvételen kívül mindinkább a díszítő jellege is előtérbe került. Városházák, templomok, kereskedelmi csarnokok, lakóházak előtt a városok központját díszítették ezek a kutak. Az antik művészet felidézésével a *renaissance* (1420–1580) kibontakozásával a szoboralakok kiléptek a félhomályból, a látvány középpontjába kerültek és méltón koronázták a karcsú oszlopot. A díszítéshez tartoztak a torzfejes- és groteszk kifolyók; a talapzatot, a kávé és a kúttestet ág- és növényi ornamenssel díszítették. Gyakran alkalmaztak a kutakon kovácsolt vas díszítményeket is.

A 17. században a kúton mitológiai és egyházi alakok jelennek meg, így elsősorban Mária, mint az életet adó víz védelmezője. Sok a gyermekalakos kút is, célja a még meg nem született gyermekek védelme volt. De az egyházi jellegű figurák mellett megjelentek a világi ábrázolások is, vízi szörnyek, népies figurák, mitológiai alakok és állatok. A magas díszes oszlopon álló alak és a kevésbé díszített medence jellemezte a renaissance-ot.

A díszkút szerepe a *barokk korban* (16. század második felétől a 18. század közepéig) megnövekedett, méreteik is jelentősen megváltoztak; a díszes medence mellett vaskosabb és nyomottabb kútoszlopok készültek. A medence dúsan tagolt volt, rajta cartouche-ban pajzsok, címerek jelentek meg. A szentek és hősök eltűntek, átadva helyüket a mitológiai és allegorikus lényeknek. Kifejlődik a kúttestek gazdag kiképzése, alakjuk négyszögletes lesz, alacsonyabbak lesznek a medencék.

A *rokókó stílus* a barokk, Franciaországban a régence stílus folytatása. (Kb. 1720–1780-ig hatott.) Jellegzetessége, hogy nem annyira formákat, mint inkább díszítő motívumokat adott. A kúttesteknél a fényezett (polírozott) felület a jellemző.

A klasszicizmusban (18. század második felétől a 19. század közepéig) mint a hasonló építészeti stílus esetében is a gazdag, életteli formák után csökken a pompa és uralkodóvá válik az egyenes vonal. A kutak fák árnyékába kerülnek. Visszatérés következett be a régi klasszicista hagyományokhoz. A kutak megjelenési formája komor, szigorú volt. A kúttest gyakran obeliszk vagy piramis alakú, kevés dísszel és rajta gyakran urna (váza) volt látható.

A *biedermeier* német polgári eredetű stílus, a klasszicista, illetve az empire stílus elhalásával, azzal párhuzamosan fejlődött ki. (Kb. 1815–1848 között.)

A *romantikus stílus* a 19. század eleji klasszicista stílust követte. Nem volt egységes irányzat. A gótika, a román és a keleti – főleg arab – díszítőelemeket használta fel. Témáját gyakran a népművészet kincsestárából merítette. Ebben az időben gyakoriak a genre-kutak.

Az *eklektika, a historizmus* (kb. 1860–1900) a kutak esetében is keveri a korábbi stílusokat.

Nem maradt hatás nélkül a kútépítésre sem a *szecesszió*, sem az 1910 körül megjelenő *absztrakt* (non figuratív) ábrázolás. Ez a stílus teljesen szakít a természeti jelenségek ábrázolásával és a formák önálló létét keresi.

Magyarországon található egyes korszakokban keletkezett kutak

Magyarországon a történelmi események folytán kutak a másfél százados török megszállás előtti időkből általában nem maradtak fenn, azok maradványa csak ásatásból került elő, illetve rekonstrukció folytán került felállításra.

Az 1–5. századi római uralom ásatási maradványai még romjaikban is magas kultúra nyomát mutatják. A rómaiakat megelőző illír, kelta telepések is már a víz jelentőségét figyelembe véve nevezték el óbudai településüket a bő vízről AK INK-nek, amit a rómaiak AQUINCUM névben településüknél is átvettek. A víz kultuszának és felhasználásának jelentős maradványai származnak hazánkban, így Budapest területén is a római kultúra feltárt eredményeiből. A forrás feltárása, a földbe süllyesztett és föld feletti csövekben történt víz vezetése (aquae ductus), a fürdők, kutak és csatornák mind e kultúrára utalnak. Díszkutak maradtak fenn pl. Tácott (Gorsium) a feltárt forumon és rekonstruált delfines díszkút látható Aquincumban is.

A középkori kutakból a megfelelő maradványok rekonstruálása után maradtak fenn címeres díszkutak (pl. a Várpalota Duna felé eső oldalán, a Hilton szálló díszudvarában).

Magasan fekvő várakban a sziklákba vájt aknákkal juttatták a fentlakókat vízhez (pl. Visegrádon, az egri-, a veszprémi várban).

A gótika kútmaradványa került elő Visegrádon a királyi palota díszudvara alatt talált Zsigmond király korabeli díszkút esetében (jelenleg a helyi múzeumban látható). De itt találták meg a legszebb renaissance kutak maradványait is, a hidrán lovagló gyermekkel díszített vörösmárvány díszkút három, dúsan faragott oldalfalát és a felső szintre rekonstruált ún. oroszlanos kutat. A kor technikai fejlettsége mutatkozott meg már nálunk is. Zsigmond, majd Mátyás korában három hegyvidéki forrás vizét (Doktor-, Nádor-, Város-

kút, Svábkút, Béla király kútja) a Szabadság-hegy és a Várhegy 100 m-es szintkülönbségét kihasználva a közlekedőedény elve alapján fa-, ólom- és cserépcsöveken vezették mintegy 4 km hosszban a várbeli Szentháromság térre. Útiránya: Orvos u. — Városkút, — Istenhegyi út — Enyedi u. — Déli vasút és a Vérmezőn keresztül vezetett. Bonfini leírásából ismerünk dűszkutákat, melyek Buda első ilyen jellegű alkotásai voltak. A Szabadság-hegyről a Várba vezető középkori vízvezeték — a római után a második — 1686-ban elpusztult, azt azonban Everling Eberhardt törzszorvos felfedezte és 1716-ban a víz a vezetéken újból megindult Kerschensteiner Konrád fráter segítő munkájával. A svábhegyi források vizét még 1873-ban is két Donáti utcai kútba vezették be.

A török megszállás idejében a víznek a törököknél az ivóvízen kívül vallási előírásaikból eredően fontos tisztálkodási szerepe is volt. Ennek maradványa a ma is működő több budai törökkori fürdő (Imre-, Rudas-, Király-, Császár fürdő). A törökök vallási tilalom folytán nem engedélyezték az alakos díszítést, így kutaik is enélküliek voltak. Az állandó háborús veszély következtében a Várban a pincékben létesültek kútjaik. Ezek mélypincei kutak voltak és összesen 22 helyen sikerült azok nyomát felkutatni, éspedig:

1. Hess András tér, Ince pápa szobra alatt,
2. Móra Ferenc u. 1. a pincében,
3. Országház u. 4. a pincében,
4. Országház u. 6. a pincében,
5. Országház u. 9. a pincében,
6. Országház u. 26. a pincében,
7. Szentháromság u. 2. a pincében,
8. Szentháromság u. 5. a pincében,
9. Tárnok u. 10. a pincében,
10. Uri u.—Szentháromság u. sarok, a Hadik szobor alatt,
11. Kapisztrán tér közepén,
12. Országház u. — Fortuna köz sarkán,
13. Országház u. 7. a pincében,
14. Országház u. 11. a pincében,
15. Országház u. 14. a pincében,
16. Országház u. 15. a pincében,
17. Országház u. 17–19. a pincében,
18. Országház u. 28. a pincében,
19. Szentháromság u. 7. a pincében,
20. Uri u. 19. a pincében,
21. Uri u. 72. a pincében,
22. Dísz tér 11. a pincében.

Irodalmi adatokból ismert, hogy Buda török megszállása idején 75 közkút működött. A pasa házának előcsarnokában csorgó volt, melynek vizét a Dunából nyerték és az udvarán szökőkút állt.

A barokk kor kútszobrai közül meg kell említeni a fent ismertetett Városkút vizével

táplálkozó Szentháromság téri Caspar Jakob kútmester által készített Szt. Ignác kutat, melynek vízellátása 1718. június 30. indult újból meg. Loyolai Szt. Ignác szobrát, Hörger Antal alkotását a kútra 1723-ban helyezték el. A jezsuita szent szobra helyére készült Carlo Adami Pallas Athene szobra, ami azonban magára a kútra felállításra nem került, hanem azt a Városháza mellett állították fel. Maga a Szt. Ignác szobor a Nagyboldogasszony templomára, majd annak átépítésekor Máriaremetére került, ahol Szt. László szoborrá faragták át. Másodlagos elhelyezésű az a barokk falikút, mely „C.W.” monogrammal és 1744-es évszámmal ellátva az I., Dísz tér 6. sz. ház lépcsőházába került. Az Epres kertben volt olasz-renaissance díszkút másolatát találjuk egymástól kisebb eltérésekkel az I., Balta köz 4. és az I., Hatvány u. 4. sz. ház udvarán.

Kútjaink legnagyobb része klasszicista, eklektikus vagy romantikus. Ezek főleg udvarokban láthatók. Már erősen szecessziós jellegű a legszebb kutunk, a Várpalota Hunyadi udvarában lévő Mátyás király kút. Felszabadulás utáni köztéri díszkútjaink nagy része figurális, de szép számmal találunk szökőkutakat, csörgőkat és non figuratív kutakat is, mint pl. Bolba Henrik művét a XIV., Erzsébet királyné út 47. sz. SZTK épület előtt. Időközben lebontva.

Köztéri díszkútak Budapesten

A budapesti köztéri díszkútak nagy részét a 19. században létesítették. Kampis Antal 1940-ben megjelent cikke 35 köztéri kutat sorol fel, melyek közül a legjelentősebbek az alábbiak:

A Ferenciek terén eredetileg dísztelen fa köztéri kút állt, mely a múlt század elején már megrokkant. Helyére Pest városa új kút tervezésére pályázatot írt ki, melynek nyertesé Dunaizszy Lőrinc volt, aki bécsi hatásra itt is Mózes kutat akart létesíteni. Kivitelezésének költségei azonban magasak lettek volna és így megbízást Uhrl Ferenc kapott, aki homokkőből készítette el 1835-ben a *Nereidák kútját*. 1899-ben a Belváros rendezése során a már eléggé rossz állapotban levő kútszobrot – szobrai nélkül – Kőbányán az akkori Liget (ma Zalka Máté) téren állították fel. 1976-ban a kutat helyreállítva újból eredeti helyén állították fel; a szobrokat Győri Dezső faragta ki az eredetinek megfelelően. A kút elnevezése téves, mert az ábrázolás szerint nem Nereidákat, hanem Danaidákat ábrázol.

Zugligetben a Disznófőnél áll a *Mátyás királyról elnevezett kút*. Múlt század elejei egyszerű, de korára jellemző architektonikus alkotás. 1880 körül a víz egy vasból készült vadkan fejből csorgott. 1955-ben lebontották, majd az 1970-es években újból helyreállították.

1805-től 1896-ig a Terézvárosi templom előtt állt a pesti oldal legrégebbi közkútja az ún. *Oroszlános kút*, Kassalik Fidél alkotása. Hatalmas lépcsős kőhasáb volt, melynek két oldalán oroszlánfejekből szökött a vízugár. 1830 körül került a kútra Bauer Mihály nőalakos szobra kígyóval. A szobor megrongálódott és 1896-ban a Népligetbe áthelyezett kútra már egy empire váza került. A fej nélküli kígyós nőalak szobor jelenleg a kúttal szemben szintén a Népligetben látható.

Öntöttvas kagylós kis kút volt az eredetileg a Nádor (ma Kapisztrán) téren állt ún. *Hébe kút*. A kútszobor Polykleistos ún. gabii Artemis kútjának kisebbített másolata. A kút később az Iskola (ma Hess András) térére került. Ince pápa szobrának felállításakor, 1936-ban a kútszobrot Nagytéténybe, raktárba szállították. A lebontott kútból csak a szobor maradt meg, amit 1967-ben az Uri utcában a Magdolna templom megmaradt tornya mellett állítottak fel és kapott újabb medencét.

A Belváros rendezésével megszüntetett Hal piacon állt Dunaiszky László *Halászlány kútja* 1862-től 1899-ig. A Pesti Halász Céhnek a Hal téren halárusító helyei voltak és a halak életben tartásához friss vízre volt szükség. E célból létesítették a kutat, melyet Duna vízzel tápláltak. A kutat a Népligetbe telepítették át, de 1964-ben autópálya építése miatt szétbontották, majd 1970-ben kiselejtezték.

A Ferdinánd (ma Élmunkás) híd Podmaniczky (ma Rudas László) utcai feljárójánál állt Mercier, Michel Victor *Női akt szobra* háromágú szigonnyal, kútmedence szélén. A talapzaton 3 bronz delfin is volt. A szobor 1873-ban készült el és 1927-ben újrafaragták. A megrongált szobrot a Vízművek Gellért-hegyi parkjában állították fel. Mind ez, mind pedig a volt Ferdinánd híd melletti kútszobor a második világháborúban megsérült. Eredeti helyére az eredetinek megfelelő új kútszobrot állítottak. 1869-ben a Pesti Hazai Első Takarékpénztár díszkutat ajánlott fel Pest városának. Az Ybl Miklós által tervezett *Danubius kutat* Feszler Leó és Brestyánszky Béla készítette el és azt 1883-ban a Kálvin téren állították fel. A kút a második világháborúban súlyosan megsérült. Megmaradt nőalakjait a Kálvin tér 9. sz. ház, illetve a Hadtörténeti Múzeum udvarán állították fel. A Főváros Emlékmű Felügyelősége a kút szobrait Győri Dezső szobrászművésszel újból elkészíttette 1955 és 1959 között és a helyreállított kutat az V. kerületi Engels térére helyezték át.

Egész sor díszkutat tervezett Mátray Lajos neorenaissance, illetve hollandi ihletésű barokk stílusban. Ilyen kutak voltak azok a horgany kutak, melyek részben a Jókai, illetve vele szemben a Liszt Ferenc téren álltak, Jókai Mór, illetve Lechner Jenő dr. szobrának felállításáig. De ilyen díszkút állt a Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyetem (ma Károlyi Mihály) u. 12. sz. székháza udvarán is. Ez utóbbi később a Rákóczi térére került, ahol a második világháborúban megsemmisült. Helyére viszont a Várpalotából Senyei Károly *Halászó gyerekek díszkútját* helyezték át 1956 után. A Várpalota helyreállítását követően ezt a kutat 1976-ban újból eredeti helyén állították fel.

A Városligetben az Iparcsarnok előtt állt Mátray Lajos *Világító kútja* (Fontaine lumineuse), mely Fáy András „Sió” tündérmeséjét illusztrálta. Az ipari vásár helyigénye folytán a kutat lebontották, helyette a Széchenyi fürdővel szemben 1978-ban Kerényi Jenő „Sellők” díszkútját állították fel.

A Váralja utcában a várfal egyik bemélyedésében állt Senyei Károly *Gyermekét itató nő* díszkútja. A várfal elbontásakor a kútszobrot eltávolították és jelenlegi helye ismeretlen.

A Várpalota Hunyadi udvarában áll Stróbl Alajos *Mátyás kútja*, mely a király zugligeri vadászatát örökíti meg. Mellékalakja Vörösmarty Szép Ilonkája és Galeotti, valamint a falkanagy kutyákkal. Bár ez a díszkút is megsérült a második világháborúban, azt teljesen kijavították és ma is a Várpalota megcsodált dísze.

A Corvin téren áll az ún. *Lajos kút*. Millacher Lajos végrendeletében 20 000 forintot hagyományozott abból a célból, hogy emlékéit megörökítsék. A kúrtjéből ivó honfoglalás-kori vitézt ábrázoló díszkutat Holló Barnabás készítette.

A Döbrentei téren szép kis genre kút volt, a *Rákász fiú kútja* Ligeti Miklós alkotása. A szobor a felszabadulás után a Margitszigetre a vízesés medencéjébe került.

Hosszan sorolhatnánk még a köztéri díszkutat, mint pl. Szentgyörgyi István *Kacsás lány kútját*, Horváth Géza és Cserhalmi Jenő *Ifjúság kútját*, Szentgyörgyi István *Magyar Igazság kútját*, Berán Lajos *Pecz Samu kútját*, Lányi Dezső elpusztult *Incselkedők kútját*, Telcs Ede *Széchenyi kútját*, Sidló Ferenc *Danaidák kútját*, vagy Eberling Béla *Árpádházi Szent Erzsébet kútját*. A köztéri kutak nagy része már nem a köztéri vízvétel célját szolgálta, hanem létesítésükkor azok elsősorban díszítő céllal készültek.

A felszabadulás óta eltelt közel 40 esztendőben számos köztéri díszkút, szökőkút és csorgó díszíti Fővárosunkat. Ezek közül meg kívánok említeni néhányat, kerületi sorrendben.

- I. A Gellért-hegyi újonnan létesített víztározó mellett új tervezésű szökőkút mellett régebbi udvari díszkutat kívántak felállítani. Így került oda a VI. Majakovszkij u. 86. sz. ház udvaráról egy ott állt *öntöttvas díszkút*, amihez új kő talapzatot készítettek. Történetét emléktábla ismerteti.
- I. a Horváth kertben helyezték el 1961-ben Ferenczy Béni *Ülő nő* bronz díszkútját.
- I. az Orvos utcai lépcsőnél 1965-ben állították fel Matzon Frigyes absztrakt *Fókás kútját*.
- I. a Szentháromság téren a Budavári Nagyboldogasszony templom Mária-kapujával szemben a támfalnál került felállításra az ún. *Illés kút*, melyet a Ludovika Akadémia építése miatt 1830-ban bontottak le. Helyes volna a kút mellett helytörténeti emléktáblát is elhelyezni, ami utalna az egyik legrégebb és legjobb vizű köztéri kút történetére.
- I. a Tárnok u. 20-nál állították fel 1975-ben Pátzay Pál *Vízjáték* elnevezésű díszkútját, mely női aktot ábrázol fején tállal.
- I. a Tóth Árpád bástyasétányon került felállításra Baranya megye és Pécs város ajándéka a századik fennállását ünneplő egyesített Budapestnek. Ez a Zsolnay gyárban készült *kerámia kút* Fürtös György alkotása.
- I. a Vérmezőn 1972-ben állították fel *Herman Ottó* emlékkútját.
- I. a Vérmező Mikó utcai oldali parkjában helyezték el 1979-ben Kiss István alkotását a fém és üveg kompozíciójú *Szitakötők díszkutat*.
- I. a Várpalota Oroszlános udvarában 1982-ben a Palotát díszítő oroslánfejek mintájára *Oroszlános falikutat* létesítettek.
- I. a Színház u. – Dísz tér találkozásánál helyeztek el 1983-ban az újonnan megnyitott bástyafal melletti kis parkban egy díszítő jellegű szökőkutat.
- II. a Bolgár Elek térre került Medgyessy Ferenc *Mackós kútja* 1957-ben.
- II. a Fillér u. 3–5. közti kis parkban állították fel Osváth Mária *Leányka kút-szobrát*.

- II. a Frankel Leó u. 20., illetve 24. magasságában került felállításra Wild László építész 1–1 *klasszicista ihletésű díszkútja*.
- II. a Moszkva téren állították fel Makrisz Agamemnon *Sellő díszkútját*, melynek mozaik díszítését Makrisz Zizi tervezte.
- II. a Szilágyi Erzsébet fasorban került 1969-ben felállításra Lesényei Márta *Szilágyi Erzsébet* díszkútja.
- IV. a Papp József téren állították fel Nagy Géza *Teknősbékás díszkútját*.
- IV. a Papp József u. 14. sz. ház magasságában állították fel 1965-ben Konyorcsik János *Vízbelépő lány díszkútját*.
- V. a Deák térre került korábbi helyéről a XI. Muskotály utcából a BAH-csomópont építése folytán lebontásra került Csikász Imre készítette *Tavaszi* című fiatal leánykötőt ábrázoló díszkút.
- V. a Kígyó u. tengelyében a Váci utcába került Ferenczy Béni alkotása a *Kisfiú díszkút*, melyen a szobor másolatát helyezték el.
- V. a Március 15. téren állították fel Tar István alkotását a *Cohors* elnevezésű díszkutat, ami a római harcosokat jellegzetes védelmi állásukban ábrázolja.
- V. a Váci u. 18. sz. alatti áruház előtt állították fel a *Hermes kút*at. Maga a Hermes szobor a szanálásra került V. Duna u. 6. sz. ház I. emeleti fülkéjében állt. Ismeretlen művész alkotása. A szobrot a Magyar Rádió Pollack Mihály téri épületének udvarában állították fel, majd amikor az udvart beépítették, hozták át jelenlegi helyére, ahol Wild László építész készített a szoborhoz klasszicista jellegű medencét és kúttestet. A kúttest felső szegélyére virágtartók kerültek. A kút körül kerek kő ülőkék vannak.
- VII. a Jósika u. 31. előtt került felállításra Mikus Ferenc *Rózsa Ferenc emlékkútja*, melynek szobordíszé egy kígyót ledöfő férfialak.
- IX. a Dési Huber utcában a Pest-Buda mozi előtt állították fel Kampfl József *Fókás kútját*. Medencéjében 8 bronz fóka látható.
- X. az Üllői út 114/116 előtt *absztrakt díszkút* került felállításra, különböző nagyságú tényérekkel.
- X. az Üllői út 128-nál újból felállították Grantner Jenő *Fiú hallal* díszkútját, melyet ideiglenesen, a Metro építése miatt bontottak le.
- X. az Üllői út 132-nél Marton László *Lány galambbal* díszkútja látható.
- X. Az Üllői út 136-nál Antal Károly *Csacsi korsókkal* díszkútja 1958-ban nyert elhelyezést.
- XI. A Gellért-hegy oldalában helyezték el Melocco Miklós *Pelikános díszkútját*.
- XI. a Gellért-hegy Jubileumi parkjában látható Somogyi József *Lány csikóval* kútszobra, amit itt 1965-ben helyeztek el.
Ugyanitt van Tar István *Ülő nő kútszobra* is 1965 óta és ugyanezen idő óta látható itt Borsós Miklós 5 különböző stílusú kifolyójú *Vízköpője* is.
- XI. a Kosztolányi téren állították fel 1961-ben Gádor Magda *Fiú labdával* kútszobrát és az itt létesített Mártír emlékmű mellett van Gulyás Zoltán építész absztrakt kútja.

- XI. az Ulászló u. 78. előtt 1964-ben helyezték el Dabóczy Mihály alkotását a *Fű hallal* kútszobrot.
- XII. a Városmajorban állt eredetileg Telcs Ede Hüvelyk Matyi bronz szobra, amit 1945 után lebontottak és átmenetileg a Vidám Parkban helyeztek el. 1983-ban a szobrot visszahozták a Városmajorba és ott új helyen mint kútszobrot állították fel a Szabadtéri Színpad közelében.
- XIII. a Debrecen parkban műkő másolatban állították fel 1951-ben Kisfaludi Stróbi Zsigmond alkotását a *Kis makrancos* kútszobrot egy nagyméretű medencében. A szobor bronz eredetije Zalaegerszezen áll.
- XIII. a Tahi út – Tomori köz találkozásánál áll 1962 óta Vedres Márk *Béke kútja*, mely több sportoló fiataalt ábrázol.
- XIII. a Tomori közben kis téren látható Kovács Ferenc *Ülő nő* kútszobra 1963 óta.
- XIV. a Kacsóh Pongrác út 21–25. között alumínium és üveg kompozícióként *Non figuratív* szökőkút került felállításra.
- XIV. a Nagy Lajos kir. út 74/b–82/b között a lakótelepi bérházak előtt kis téren állították fel 1955-ben Szandai Sándor *Női akt gyerekekkel* kútszobrát.
- XIV. a Népköztársaság útján a Széchenyi fürdővel szemben helyezték el Kerényi Jenő szobrász és Szabó István építész alkotását a *Sellők* szökőkutat, mely nagyméretű medencében absztrakt bronzfigurákat ábrázol.
- XV. a Frankovics Mihály u. 47-nél állították fel vízmedencében Ráthonyi József *Ikrek* elnevezésű kútszobor kompozícióját.
- XV. a Törökszegfű téren helyezték el Metky Ödön alkotását, a *Női aktot* ábrázoló díszkutat.
- XVII. a Ferihegyi út 87-nél a cukrászda előtt az úton áll 1963 óta kavicsos medencében Szandai Sándor *Táncoló fiatalok* elnevezésű kútszobra.
- XVII. a Ferihegyi út 88-nál falon helyezték el Laborcz Ferenc domborműves alkotását a *Cantata profánát*, melynél a 9 domborművön kívül fali kutat is elhelyeztek 1981-ben. A dombormű korábban 1962-től a Ferihegyi úti iskolában állt.
- XVII. Pesti út 163. előtt található Tóth Valéria *Ülő gyerekek* díszkútja 1978 óta.
- XVII. a Pesti út 165. előtt látható Csekovszky Árpád kerámia elemekből álló *Non figuratív* díszkútja 1978 óta.
- XVIII. a Vándor Sándor u. 1–3. között áll Probstner János és Borvendég Béla alkotása a *Mesevár* elnevezésű díszkút.
- XX. a Teremszeg utcában van Boldogfai-Farkas Sándor *Őzes kútja* 1954 óta.
- XXI. a Rákóczi úti kis parkban látható 1970 óta Szabó István *Kecskéni lovagló fiú* díszkútja.
- XXII. a Varga Jenő téren található Mikus Sándor *Számoló kislány* kútszobra, vízmedencében.

Fentiekén kívül számos kisebb-nagyobb szökőkút és csörgő került Budapesten 1945 óta elhelyezésre. Ezek részletes ismertetését a II. sz. melléklet adja.

Udvari díszkutak

Jelen tanulmány főleg az udvari díszkutakkal kíván foglalkozni. Ezeknél elsősorban határvonalat kell húzni olyan szempontból, hogy melyik részük készült ténylegesen vízvétel céljára és melyik csak díszítésképpen, illetve oly okból, hogy a megépülő vezetékes víz állandó hozamával nem mertek számolni és jó volt, ha a saját kútból ivóvíz állt rendelkezésre, habár minőségileg a vezetékes vízzel nem is vehette fel mindenkor a versenyt. Ehhez tudni kell, hogy főleg a pesti oldal általában igen szennyezett volt már kezdettől fogva. A terület mocsaras, lápos volt és a rómaiakkal ellentétben a három város Buda, Pest és Óbuda szennyvíz elvezetése a 19. század közepéig nyílt árkokban folyt a Dunába. Pesten az első csatornázási terv 1840-ben került elfogadásra. 1869-ben újabb csatornázási terv készült.

Igy érthető, hogy a múlt században sokan inkább a Dunából lajtos kocsival hozott vizet itták. Voltak azonban olyan kutak is, melyek nevezetesek voltak jó vizükről. Ilyen volt a *Színház kútja* a mai Vörösmarty téren és különösen az *Illés kút*. Ez az Orczy kertben volt, nevét Illés (Éliás) prófétáról nyerte. A kis klasszicista kútház falán domborművű ábrázolás is volt. Maga az öntött vas kúttest „Illés kút” feliratos volt. Ezt a kúttestet a Mátyás templom oldalbejáratával szemben a támfalon 1980-ban újból felállították. A híres Illés kutat, ami a görögkeleti hívek zarándokhelye is volt, a Ludovika Akadémia építéskor 1830-ban lebontották, a forrást betömték. Helyén az egyik legénységi különítmény épülete állt. Hogy a név fennmaradjon, a kerti kápolna mellett levő kutat Illés kútnak nevezték el, ami az üvegház vizét szolgáltatta. Vize azonban csak öntözésre volt alkalmas, ivásra nem. Emlékét örökíti meg mind a mai napig az Illés utca elnevezése.

Jó ivóvíze volt a rómaiak által a mai Római fürdő területéről bevezetett vezetékes víznek, valamint a Szabadság-hegyi (Svábhgyei) forrásokból a Várba vezetett ivóvíznek.

A kontinensen vízvezetékét legkorábban 1851-ben Hamburgban létesítettek, ezt követte 1856-ban a berlini, 1860-ban az altonai, drezdai, magdeburgi, lipcsei és a bécsi vízmű. Pest város tanácsa 1856-ban kezdett a vízvezeték építésével foglalkozni. Sok tárgyalás, pályázat benyújtása történt, de magát az építést csak az 1866-ban kitört kolerajárvány lendítette előre. 1867-ben terv készítésére kérték fel az angol Lindleyt, aki 1868. február 1-én be is nyújtotta javaslatát. A munkálatok megindításához még egy további év kellett. Az első vízkivételi hely a mai Országház helyén volt.

A vízvezetékcsövek lefektetése 1868. október 17-én a Nádor (ma Münnich Ferenc) utcában kezdődött meg. Víztorolót létesítettek Kőbányán. 1869. november 1-én kezdődött meg a lakosság számára a vízszolgáltatás. Ekkor 135 utcában haladt el a vízvezeték és behálózta a Belvárost, Lipótvárost és a főutakon keresztül víz jutott a külvárosokba is. 1870 végén az összlakosság 1/5-ét látták el hálózati ivóvízzel. 1871 nyarán 841 házban volt vízvezeték. 1871-ben az újabb kolerajárvány után utcai kifolyókat is létesítettek. Fentiek figyelembevételével például megállapítható, hogy a Sugár (ma Népköztársaság) úton levő ma is meglévő 32 díszkút legnagyobb része kizárólag díszítő jelleggel épült, miután annak házai 1872 után épültek.

Kutatásaim alapján Budapesten eddig 380, udvarokban, középületekben, fürdőkben és templomokban levő díszkutat mértem fel. A legtöbb udvari díszkút — szám szerint

107 – az V. kerületben van, ezt követi 59 darabbal a VI. kerület, melyből magára a Népköztársaság útra 32 darab jut. Tíznel több kút van az I., II., III., VII., VIII., IX., XI., XII., XIII. és XIV. kerületben. A többi kerületben már csak néhány kút található, vagy mint a XVII., XVIII. és XXI. kerületben egy sem.

Az udvarokban levő díszkútak egy részét még a második világháborúban is használták ivóvíz nyerésére. Ma legfeljebb csak úgy működnek, hogy az udvar felmosása céljából a díszkútakba is bevezették a hálózati vizet. A pincékben levő ásott kútakat pedig a bal-eseti veszély elkerülésére betemetették.

Emberi fogyasztás mellett az udvari díszkútak egy része lóitatás céljára is szolgált. Egyes palotákban lóistállók is voltak és ez határozta meg azt is, hogy az jól hozzáférhetően, az udvar közepén állt. Az V., Alpári Gyula u. 13., az V., Reáltanoda u. 12. sz. ház esetében találkozunk ilyenekkel. A Reáltanoda u. 12. sz. palota volt a Blaskovich kastély, melyben a Kincsem nevű versenyló istállója volt. Sajnos ezt a kútát lebontották.

Udvari díszkútak stílusa

A budapesti díszkútak legnagyobb része a 19. században létesült. Korábbiak rendszerint csak másodlagos elhelyezésűek, ismert díszkútak másolatai, vagy feltárás alapján előkerült töredékek alapján az eredetiek rekonstrukciói. Rekonstruált kút az Aquincumi múzeum területén levő delfines szökőkút. Vörösmárvány falikút káva került napfényre a közelmúltban a várpalotai ásításoknál a volt istálló barokk kori falából.

Az udvari díszkútak legnagyobb része klasszicista stílusú, akad azonban romantikus, empire és szecessziós is. Másodlagos elhelyezésű és rekonstruált kúttal már a fentiekben foglalkoztam.

Udvari kútak elhelyezése

Az udvari díszkútak elhelyezése is eltérő. Legnagyobb részük az udvarban az egyik fal mellett található. Akad azonban kút az udvar közepén, vagy esetleg valamelyik sarokban. Több helyen található kút a telekhatár két oldalán. Ezeknél valószínűleg közös ásott kút látta el azokat vízzel. Ilyen az V. Veres Pálné u. 13. és 15. sz. házaknál található, ahol azonban a két ház közötti válaszfalat utóbb lebontották. Hasonló a helyzet az V., Arany János u. 7. és az V., Vigyázó Ferenc u. 4. sz. házak között levő tűzfal két oldalán levő kútak esetében is. Találunk díszkutat lépcsőházban is, mint pl. a VI., Népköztársaság útja 45., vagy a VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37. sz. házakban. Előfordul az is, hogy egy épületben több azonos falikút is található, mint pl. az V., Münnich Ferenc u. 20. sz. ház esetében, ahol kút van az udvari lépcsőház I., II., III. és IV. emeletén. Előfordul ez 20. századi díszkútak esetében is, mint pl. a XI., Villányi út 5–7. sz. alatti gimnáziumban, ahol a földszint, az I., II. és III. emeleten összesen 8 db és a XI., Villányi út 27. sz. alatti József Attila gimnázium épületében az I., II. és III. emeleten 1–1 díszkút található.

Előfordul, hogy az időközben tönkrement kút helyett újat állítottak és a réginek nyoma még látható. Ilyen van pl. az V., Ferenczy István u. 12-ben, ahol a régi vörösmár-

vány kútból annak csak a talapzata látható, míg mellette komplett öntöttvas kút van. Hasonló az eset az V., Régiposta u. 4. sz. ház esetében is, ahol a meglevő vörösmárvány falikút mellett a pincében előkerült további három kút maradványa, melyeket felhoztak az udvarra.

Találunk a fővárosban kultikus jellegű szép kutakat is, mint pl. az V., Szt. István téri Bazilika esetében, ahol Zsolnay gyártmányú falikút van a sekrestye bejáratánál. Az I., Fő u. 41. sz. alatti volt Erzsébet apácák temploma sekrestyéjében szép 1730-ból való lavabót találunk. Ennél a faragott kő medencén kívül színes szobrokat, köztük egy kis kutat kovácsolt vas felső résszel, kis hordó alakú merítővel és a háttérben nagyméretű színes tájképpel találunk. Gyakoriak a díszkutat fürdőkben, részben az épület külső falán, részben az előcsarnokban, vagy a medencék körül, mint pl. a XIV. ker. Széchenyi fürdő esetében is.

Van díszkút az épületek külső oldalán az előkertben is, mint pl. VII., Gorkij fasor 31., vagy XII., Kiss János altb. u. 43. esetében.

Szökőkutak

Több esetben találunk udvarokban, vagy előkertekben szökőkutakat is. Ilyenek: II., Apostol u. 7/A., VII., Lenin krt. 9–11., XI., Váli u. 1., XIII., Szent István krt. 16., XIV., Állatkerti sétány–Széchenyi fürdő, V., Károlyi u. 12. stb.

Udvári kutak felépítése

Az udvari díszkutat felszínén látható részei: az *alaplap*, mely a kúttestnél nagyobb, szögletes, vagy félkör alakú. Részben magát az ásott kutat takarja, részben annak feljövő csövét, de arra is szolgál, hogy a vízvételnél a kút körül ne keletkezzen pocsolya. Általában mintegy 10–15 cm magas.

A kút *lábazata* általában azonos magasságú és szélességű a kút kávájával, függőlegesen felállítva a falhoz simul, attól mintegy 15–20 cm-re áll el. Van olyan lábazat is, melynél a káva alatt alátámasztásul többszörösű kerek oszlop látható.

E felett van maga a *kúttest*, mely általában négyszögletes és sima, de van domború is, mint pl. az V., Vigyázó Ferenc u. 3., V., Akadémia u. 3., vagy esetleg homorú, mint pl. V., Münnich Ferenc u. 30. alatti kút esetében. Maga a kúttest általában vízszintesen tagolt, felül párkánya van, melyet gyakran tympanon koronáz. Akad olyan kúttest, melyet kétoldalt kis oszlopok szegélyeznek, sima, vagy díszes fejezettel. A kúttestek mérete általában 50–60X100 cm. A faltól kb. 10–15 cm-re állnak illetve ennyi a vastagságuk. A kúttestet felül egyes esetekben tojásidom-, vagy levéldísz zárja le. Egyes esetekben a kúttest tükrös.

A *káva* általában félkör ívű, de lehet ovális, szögletes, néha tört vonalú is. A káva rendszerint egyszerű, vagy összetett talapzaton áll. A káva oldala gyakran palmettás díszítésű, vagy hornyolt, a felső szélhez illeszkedően esetleg ívesen tört. Egyes kutaknak két, vagy három kávájuk is van, abban az esetben, ha a kút szabadon áll. Van olyan káva is, melynek előoldalán kifolyó van.

A kutakat gyakran helyezték *fali fülkébe*, mely általában egyszerű, félkör végződésű volt, de több esetben magát a fülkét is gazdagon díszítették, pl. VI., Vörösmarty u. 38., V., Alpári Gyula u. 19., V., Múzeum krt. 19., VI., Népköztársaság útja 5.

A kutak *felszerelése* kifolyóból, húzószerkezetből, vagy szivattyúkarból és az edényt tartó rácsozatból áll. A *kifolyó* rendszerint vasból vagy bronzból készült. Alaplemeze levél vagy ornamentális díszítésű rozetta, melyből a cső kinyúlik. Előfordul, hogy a rozetta magából a kúttestből van kifaragva. Maga a kifolyó lehet sima cső, vagy stilizált hal-, madárfej alakú. A cső végén bütyök szolgál a veder felfüggesztésére. Lehet a kifolyó női-, stilizált-, vagy szakállas férfi, vagy szatír fej, illetve gyakran oroszlánfej. A Soroksári úti Vágóhídon találkozunk ökor- és kosfejes kifolyókkal is.

A *húzószerkezet* általában vasból készült és a kúttest felett helyezkedett el. A víz szívása egy ferde karú – felfüggesztése folytán – a kétkarú emelő elvén működik és a lefelé történő húzás következtében a kút vizét szívóhatás révén az ásott kútból a csövön felszívja és a kifolyóba juttatja. A húzószerkezet vízszintes része egységes kiképzésű és kétszeresen ívelt. A felfüggesztés a két ív közötti egyenes részen van és erős csavarral a kút fejből kiinduló ferde illesztésű két pofa közé van erősítve. A szabadon lengő húzószár a vízszintes részhez csuklósan illeszkedik és a végén rendszerint a fogáshoz alkalmazkodó fagofantyúval van ellátva. A húzószár 1–2 esettől eltérően a kúttesttől jobbra helyezkedik el, de akad a bal oldalon és középen felfüggesztett is. A húzószerkezet szabad mozgását biztosítja gyakran a kúttest felett kiképzett kis fali fülke, mely felül általában félkör végződésű. Van olyan eset is, amikor nem húzókart, hanem a kút mellett külön szivattyúkart alkalmaztak, pl. V., Alpári Gyula u. 13., V., Dorottya u. 11., V., Váci u. 67., V., Zrínyi u. 16. stb.

A vízfelfogó edény elhelyezését szolgálta a kútkávákon sok esetben még megtalálható, a káva peremébe besüllyesztett két *rácstag*, melyet középen kisebb kör alakú rész fog össze. Ha magát a rácsot sok esetben már nem is találjuk meg, annak a kútkáva peremébe bevéselt fészket még láthatjuk.

A *kutak anyaga* általában vörösmárvány, de találunk fehér márvány kutat is (pl. V., Károlyi u. 16.), több mészke kutat és gyári készítésű öntöttvas kutat is, melyeket különböző színűre mázoltak.

A kutakon találunk néhány esetben *feliratot* is, pl.: az I. ker. Szentháromság téren a Mátyás templom oldalbejáratával szemben a támfalom elhelyezett öntöttvas kúton az eredeti „ILLÉS KÚT” felirat látható, az I., Dísz tér 6. sz. ház lépcsőházában levő barokk falikúton „C.W.” monogram és „1744”-es évszám látható. Az V. ker. Váci u. 4. sz. ház udvarán levő kúton olvasható szöveg: „E ház épült 1843, Restauráltatott 1922.”, a VIII., Szentkirályi u. 18. sz. ház udvarán levő kúton kettőskeresztes országalma és 1867-es évszám látható. Összehasonlítva a különböző helyen levő kutakat, azok között sok hasonlóságot találunk. Elsősorban vonatkozik ez az öntöttvas kutakra, melyeket nyilván gyárilag állítottak elő és így a faragott vörösmárvány, vagy kő kutaknál jóval olcsóbbak is voltak. De a hasonlóság a vörösmárvány és kőkutak esetében is kimutatható, ami nyilván abból ered, hogy azokat ugyanaz a kőfaragó mester készítette.

A kutakon gyakran találunk eredetileg is azokra tervezett, vagy később oda helyezett *szobrokat és domborműveket*. Általában sok a nőalak, gyermek, oroszlán, mitológiai ábrázolás. Sok kútszobrot készítettek kiváló szobrászművészek, mint pl.:

id. Pál Mihály	I.	Hadnagy u. 8/10. Imre fürdő csorgója
Segesdi György	III.	Fő tér 1. Zichy kastély Kislányos kút
Huber József	V.	Apáczai Csere János u. 16/ab Wurm ház udvari kútja
Ligeti Miklós	V.	Eötvös Lóránd u. 5. Papnevelde – Béke kútja
	V.	József Attila u. 3. volt Pesti Magyar Kereskedelmi Bank Diana kútja
Szőllősi Endre	V.	Károlyi u. 12. udvarán Nőalakos szökőkút
Dunaiszky Lőrinc	V.	Október 6. u. 19. udvarán ún. Öngyilkos kút-nőalak
Thorwaldsen (másolat)	V.	Városház u. 5. Hermes és Uránia kút
Donáth Gyula	VI.	Népköztársaság útja 12. Incselkedők kútja
Stróbl Alajos	VI.	Népköztársaság útja 28. Halászlány kút (jelenleg a BTM-ben)
A. Durenne– Sommevoire	VII.	Damjanich u. 3. Vörösmarty Ilonát ábrázoló díszkútja
Huszár Adolf	XI.	Kelenhegyi út 4. Gellért fürdő – Vénusz és Amor
Metky Ödön	XI.	Bojti Imre u. Amphorás kút
Beck Ö. Fülöp	XIII.	Pozsonyi út 44. Bányász domborműves kút
Balázs József –	XIV.	Állatkerti sétány
Róna József –		Széchenyi fürdőben női aktos díszkutat
Pásztor János és Sidló Ferenc		
Pátzay Pál	XX.	Nagy Győri István u. 2/6. Vasas Művelődési Házban Nőalak – kútszobor

A kutak állapota

A kutak állapota sajnos nagyon sok kívánnivalót hagy maga után. A kutak húzó- és kifolyószerkezete vagy teljesen hiányzik, vagy erősen hiányos, rozsdás. Leszerelik vagy ellopják a díszes kifolyókat (pl. VI., Népköztársaság útja 13. sz. ház udvari kútjáról eltűnt a szatírfejes kifolyó). A kúttest és káva kevés kivétellel töredezett vagy hiányos. Szomorú példái mutatkoznak meg a legszebb kutak állapotában a közelmúltban bekövetkezett rongálódásoknak is. Így pl. a VI., Bajcsy-Zsilinszky út 37-ben a lépcsőházban a hibátlan díszkút polírozott vörösmárvány kúttestét, valószínűleg a kútba bevezetett víz csőrepedése következtében szakszerűtlenül úgy bontották, hogy az eltört és a helyén nem is látható. A VI., Népköztársaság útja 45. sz. alatti műemlék jellegű épület lépcsőházában szép színes Zsolnay gyártmányú kerámia kút állt, ennek a kúttestét is összetörték és az hiányzik is. A kútkávékba a legjobb esetben virágot ültetnek, de gyakran használják azt személerakó helynek is.

Athelyezett, lebontott és kijavított kutak

Eredeti helyéről vitték el pl. az V., Váci u. 55-ből azt a vörösmárvány díszkutat, mely azóta is a XXII. ker. Péter Pál u. 32. sz. ház belső udvarán széjjelszedve hever.

Vannak szép és jó példák is, mint pl. V., Váci u. 4., V., Október 6. u. 22. esetében, ahol a kutakat kijavították és ha nem is teljesen korszerű felszereléssel, de húzószerveztüket legalább jelképesen kiegészítették. Az V., Zrínyi u. 9. sz. ház helyreállításánál a fáklyát tartó Schlick-gyártmányú nőalak szobor kútjának kávéját új vörösmárvány kávéval látták el, mely ugyan stílusilag nincsen összhangban magával a kúttal és az eredeti megszé-
rült kávétól jelentősen eltér, mégis legalább hibátlan egységet alkot. Az V., Vadász u. 34. sz. ház udvarán volt Hygeia kutat — melynek nőalak feje a korábbi tatarozás alkalmával letört és a Fővárosi Műemlék Felügyelőségnek idejében tett bejelentésem alapján a tatarozó vállalat kijavította, áthelyezték az V. ker. Felszabadulás tér 3. sz. épület átjárójába és ahhoz új kávé is készítették. Az V. ker. Veres Pálné u. 13. és 15. sz. házak lebontott válaszfala mellett állott kutaknak megmaradt kávéjához közös beton kútestet emeltek és mindkét oldalán újabb torzfejes vörösréz kifolyót is elhelyeztek.

Javaslat

Fentiekből kitűnően kútjaink jelentős része megérdemelné a kellő védelmet. A műemléki törvény is lehetőséget ad azok gondos védelmére. A kutakat a jelen tanulmányhoz csatolt kataszter alapján felül kellene vizsgálni és azokat a kutakat, melyek aránylag könnyen rendbe hozhatók volnának, kijavíttatni, óvni és mint *műemléki tartozékot* nyilván-
tartásba kellene venni. Kötelezni kellene az Ingatlankezelő vállalatokat, illetve rajtuk keresztül a megbízott házfelügyelőket a díszkutat megfelelő óvására és karbantartására.

Felhasznált irodalom

Götz Gode: Unsere schöne Heimat, Dresden: Brunne

Dóka Klára: Az első pesti vízvezeték építése. Építési és Építészettud. VII. köt. 1976. 3—4. sz.

Kempis Antal: Budapest kútjai. Magyar Főváros 1940.

Budapest Lexikon

Budapest enciklopédia

Szerző műszaki felmérésű rajzai az udvari kutakról az OVH esztergomi Vízügyi Múzeumban.

Mellékletek

Az I. sz. mellékletben azokat az udvari díszkutatkat soroltam csak fel, melyeket a helyszínen fel is mértem. Nem szerepelnek a kimutatásban a részben hozzáférhetetlen, részben a megadott hírlapi közlés pontatlansága következtében még fel nem lett újabb kutak. Ezek egy részénél az is feltehető, hogy a közlés még csak előzetes volt és azok felállítására csak később kerül sor, vagy esetleg nem is valósulnak meg. Ezek jegyzékét a teljesség kedvéért összefoglalom:

- III. Folyamőr u. 31. Harisnyagyár Bolgár Edít: Kislány ággal
- III. Hunor u. 17. kertben szökőkút
- III. Palicsi út 5/b. kertben szökőkút
- III. Csh. Pusztakúti út Strandon Lányi Dezső: Incselkedő
- IV. Szabadságharcos u. 47–49. Gyógyszergyár, Kamotsay István: Lány virággal
- V. Eötvös tér Átrium Hyatt szállóban díszkút
- VI. Bajza u. 29. kertben szökőkút gyerekekkel
- VI. Népköztársaság útja 4. Villért raktárban fali kút
- VI. Népköztársaság útja 21. díszteremben vörösmárvány kút
- VI. Népköztársaság útja 31. fali öntöttvas kút
- VI. Népköztársaság útja 59. gyerekefejes falikút
- VI. Népköztársaság útja 61. öntöttvas kút
- VI. Népköztársaság útja 79. öntöttvas kút
- VI. Népköztársaság útja 101. MUOSZ-ban fm. kút
- VII. Lenin krt. 2. EMKE kávéházban Kerényi Jenő: kútfigura
- IX. Dandár u. 3. Fürdőben áll, de a helyreállítás után vissza nem helyezett Rápolthy-féle díszkút
- X. Szocialista brigádok parkja. Csordakút
- X. Szállás u. 5. PHYLAXIA-díszkút
- XI. Albertfalva Balázs István: alakos ivókút
- XII. Kékgolyó u. 1. Kórház kertjében 3 gém öntöttvas díszkút
- XII. Csörsz u. 35. MOM parkjában 2 díszkút
- XII. Fodor u. BM lakótelep Majoros János kútszobor
- XIII. Margitsziget Thermál szállóban Fürtös György: kútplastika és Horváth László: 2 ivókút
- XIII. Váci út Óvoda Andrásy-Kurta János: Teknősbékás kút
- XIV. Erzsébet királyné út Kákonyi István: ivókút
- XIV. Hungária krt. Makrisz Agamemnon: díszkút
- XIV. Nagy Lajos kir. úti lakótelep Gorka Géza: 2 kerámia kút
- XIV. Kerepesi úti iskola Laborcz Ferenc: Leányka díszkút; Huszár Imre: díszkút
- XIV. Pákozdi tér 12. iskolában 2 kerámia díszkút
- XIV. Vezér utcai lakótelep Gondos Ferenc: díszkút
- XV. Töröksegyfű tér Turcsányi Árpád: Szarvasos díszkút; Metky Ödön: Őzike díszkút

- XVI. Mf. Keresztúri iskola Rozbora Béla: fali kút; Kühner Elza: fali kút; Laborcz Ferenc: Halás fiú ivókút
- XVI. Kultúrház u. iskola Kumposzt Éva: díszkút
- XVIII. Lakatos úti lakótelep Tóth Béla: díszkút kutyákkal
- XXII. Budafoki Kísérleti lakótelep: díszkút

Mindkét mellékletben szerepelnek olyan kútadatok is, melyek már lebontott kutakra vonatkoznak, azonban olyan jelentősek voltak, hogy meg kívántam emlékezni róluk.

A kézirat lezárva: 1985. december

Rövidítések

abszt.	absztrakt	vm	vörösmárvány
alum.	alumínium	Vk	Városképi
b	barokk stílus	ϕ	medence, oszlop átmérő
dmű	dombormű	—	nem is volt (pl. húzókar)
ekl	eklektikus stílus	0	volt, de megsemmisült
fm	fehér márvány		
gi	gipsz		
hmkő	haraszti mészkő		
hkar	húzókar		
ker.	kerámia		
kl	klasszicista stílus		
kompl.	komplett húzókar		
moz.	mozaik		
M	Műemlék		
Mj	Műemlék jellegű		
MK	Műemléki környezet		
neo gót	neo gótikus stílus		
neo ren	neo renaissance stílus		
non fig.	non figuratív		
övas	öntött vas		
rek.	rekonstruált		
rom	romantikus stílus		
sréz	sárgaréz		
stil. fej	stilizált fej		
szec.	szecessziós stílus		
sziv. kar	szivattyú kar		
tymp.	tympanon		

GYÖRGY RAJNA

ZIERBRUNNEN IN HÖFEN UND AUF ÖFFENTLICHE PLÄTZEN IN BUDAPEST

Das Wasser spielte in der Geschichte der Menschheit stets eine wichtige Rolle. Gutes Trinkwasser war seit jeher eine grundlegende Lebensbedingung von Mensch und Tier. Die Quellen und Brunnen wurden ausgebaut und geschützt. Die Brunnen auf öffentlichen Plätzen wurden dem Schutze von Schutzheiligen empfohlen. Der Bau und die Verzierung der Brunnenhäuser und Brunnen weisen die Merkmale des jeweils herrschenden Stils auf. Leider gingen in Ungarn während des Tatareneinfalles im Jahre 1241/42 und der hundertfünfzigjährigen Türkenherrschaft im 16–17. Jahrhundert die einstigen Zierbrunnen größtenteils zugrunde, und von ihrer Existenz zeugt nur das, was Ausgrabungen ans Tageslicht befördert haben. Man bemühte sich, die freigelegten Reste zu rekonstruieren und der Nachwelt zu erhalten. Zeugen einer hohen Kultur sind die auf dem Gebiet des heutigen Óbuda zum Vorschein gekommenen römischen Ruinen aus dem 1. bis 5. Jahrhundert in denen sich auch Quelleneinfassungen, Wasserleitungs- und Kanalisationsüberbleibsel befanden. Von ähnlicher Bedeutung sind die Überreste der mittelalterlichen Kunst bzw. deren Rekonstruktionen.

Hofbrunnen findet man im allgemeinen in Gebäuden, die vor mehr als 100 Jahren errichtet wurden, sie bestehen auch heute noch vielenorts.

Quellen entsprangen auf dem Gebiet von Budapest nur an wenigen Stellen. Solche waren beispielsweise die Quellen am Szabadsághegy (Freiheitsberg), deren Wasser im Mittelalter aufgrund des Gesetzes der Kommunizierenden Röhren durch Wasserleitungen in die Burg hinaufgeleitet wurde und dort aus öffentlichen Brunnen floß. Die Wasserleitung ging während der anderthalb Jahrhunderte dauernden türkischen Besetzung zugrunde, und obwohl nach 1686 erneuert, wurde ihre Benutzung Ende des 18. Jahrhunderts eingestellt. Quellenwasser speiste bis 1830 den sog. Illés-Brunnen, dessen Name eine Straße im VIII. Bezirk auch heute noch bewahrt. Der gußeiserne Brunnen wurde 1981 auf dem Szentháromság- (Dreifaltigkeits-)Platz im I. Bezirk als Zierbrunnen wieder aufgestellt. Ein Großteil der Hofbrunnen waren gegrabene Brunnen, mit Wasser von sehr schlechter Qualität, was hauptsächlich auf der Pester Seite auf den moorigen, sumpfigen Untergrund selbst, aber auch darauf, daß bis in die siebziger Jahre des vorigen Jahrhunderts die Hauptstadt noch nicht mit Kanalisation versehen war, zurückzuführen ist. So trank noch zu Beginn des vorigen Jahrhunderts ein Großteil der Bevölkerung Donauwasser, das mittels Leiterwagen befördert wurde.

Auch nach den siebziger Jahren, als das Wasserleitungs- und Kanalisationsnetz bereits ausgebaut worden war, wurden in den Gebäuden noch Zierbrunnen aufgestellt, die

aber nur noch dekorativen Charakter besaßen. Dies war auch der Fall bei den 32 Hofzierbrunnen, in Höfen der Népköztársaság-(Volksrepublik-) Allee. Die bedeutenden Gebäude in der früher Sugár-(Radial-) Allee genannten Straße entstanden ausnahmslos nach den siebziger Jahren, als diese repräsentative Straße bereits angelegt und die Errichtung des Wasserleitungsnetzes schon voll im Gange war. Einige der Zierbrunnen schmückten Schöpfungen namhafter Bildhauer (Gyula Donáth, Alajos Stróbl). Was den Stil der Hofzierbrunnen betrifft, so waren sie überwiegend klassizistisch oder eklektisch. Aufgrund meiner Forschungen vermochte ich die Daten von etwa 380 solcher Hofzierbrunnen festzulegen (siehe Beilage I).

Die Brunnen auf öffentlichen Plätzen sind heute ausnahmslos dekorativen Charakters und reichen von den einfachen Träufel- und Springbrunnen bis zu Schöpfungen, die mit Skulpturen, Skulpturgruppen und Reliefs namhafter ungarischer Bildhauer verziert sind. Dem Stil nach vertreten sie vom Klassizismus, Eklektizismus, der Sezession bis zur abstrakten und nonfigurativen Plastik die verschiedensten Richtungen. In Beilage II sind die Angaben von 130 derartigen Schöpfungen.

Ein Teil der Hofzierbrunnen wurde im zweiten Weltkrieg dem Bedarf nach entsprechend noch benutzt. Heute spendet keiner mehr sein Wasser aus dem im Erdgeschoß gegrabenen Brunnen. Viele sind dem Leitungswassernetz angeschlossen. Sie sind leider in einem sehr schlechten Zustand. Es existieren heute kaum noch vollständig intakte Brunnen, an denen außer dem Brunnenkranz und -körper auch die Zieh- und Ausgüßvorrichtung sowie das zur Unterbringung des Gefäßes dienende Gitter vorhanden sind. Die Metallbestandteile sind entweder verrostet oder abhanden gekommen. Ein Großteil der Brunnenkörper ist zerbrochen, unvollständig oder liegt eventuell in zerlegtem Zustand im Hof herum. Es wäre außerordentlich wichtig, wenigstens die bedeutenderen und noch restaurierbaren Hofzierbrunnen unter Denkmalschutz zu stellen. Dazu bieten die beiden beiliegenden Tabellen, die aufgrund einer überwiegend zur gleichen Zeit erfolgten Erfassung erstellt wurden, eine Möglichkeit. In einigen Fällen ist die Restaurierung bereits im Gange.

Einige öffentliche Brunnen wurden wieder an ihrer ursprünglichen Stelle aufgestellt (so z. B. der Nereiden-Brunnen am Anfang der Károlyi-Straße im V. Bezirk, dessen zerstörte Skulpturen durch neue ersetzt wurden), andere wurden wiederhergestellt und ergänzt, so auch die fehlenden Teile einzelner Hofzierbrunnen (z. B. im V. Bezirk, Váci-Straße 4, im V. Bezirk, 6.-Október-Straße 20, im V. Bezirk, Veres-Pálné-Straße 11-13). Einige Brunnen in Höfen wurden abgetragen und an bevorzugten Stellen wiederaufgestellt (z. B. die Hygieia-Skulptur des Brunnens vom Hause in der Vadász-Straße 34, im V. Bezirk in der repräsentativen Geschäftspassage der Pester Innenstadt und der Hofzierbrunnen vom Hause Majakowskij-Straße 86, im VI. Bezirk, neben dem am Gellért-Berg errichteten Wasserspeicher). An einigen öffentlichen Zierbrunnen wurden auch ortsgeschichtliche Gedenktafeln angebracht, auf denen die Geschichte des Brunnens verewigt ist (z. B. an dem oben erwähnten Nereiden-Brunnen und dem Hofzierbrunnen auf dem Gellért-Berg).

I. melléklet

diszkutak

Udvari

1

Sor- sz.	Utca, házszám	É p ű l e t			K ű t			S z o b r á s z a t i d í z								
		M Mű V.k.	É p í t é s z	s t í l u s	é v	el h e l y e z z e s e	a n y a g a	s t í l u s a	K ű t e s t m é r e t e	H ű z ő	K i f o l y ó	M e g n e v e z é s	M ű v é s z	M é r e t	M e g j e g y z é s	
Budapest, I. kerület																
1.	Asztalos János utca 9/a					kertben	műkő	szec.	125X40	—	férfi fej	váza	56X60			
2.	Asztalos János utca 13.					udvaron	műkő	modern	160φ és 60φ	—	—	—	120			
3.	Artilla u. 15. (régiszám 32.)	MJ	Hild József	kl.	1845	udvaron	hmkő	kl.	114X48	66	0	térdelő nő- alak	45	másolat		
4.	Balta köz 4.	M				udvaron	vm.	neoren.	110X56	54	—	2 gyere- rek fej	45	másolat		
5.	Díz tér 6.					lépcsőház- ban	fm.	barokk	56X32	30	—	—	—	—	—	
6.	Donáti u. 32.	M	Dankó József	kl.	1822	udvaron	hmkő	szürke	300φ X 120	—	—	szikiák	80	szökőkút		
7.	Döbrentei tér 9. Rudas fürdő					előcsar- nokban	vm.	m.	74φX96	—	—	női akt + delfin	150			
8.	Döbrentei u. 15.	M		kl.	1815	udvarban	vm.	kl.	47X55	40	102X42	0	0			
9.	Farkasbőr u. 10.	M		kl.	1820	udvarban	mikővas		75X47	57	—	kompl.	0			
10.	Fortuna u. 6.	M		kl.	1820	udvarban	vm.	kl.	130X50	60	135X60	0	oroszl. fej			
11.	Fő u. 4.	MJ	Steindl Imre	neoren.	1871	udvarban	vm.	neoren.	120X63	69	218X96 + 0	oroszl fej	60/80	1730	rács ven.	
12.	Fő u. 41. templom	M	Hans Jakab	barokk	1731	sekretyé- ben lavabo	hmkő	barokk	183X90	60	120X50	—	csap	2 szobor		
13.	Fő u. 50—52. OVH					előcsar- nokban	gránit		116X76	60	210X50	—	—	szikiák	300	
14.	Szt. Gellért rakpart					Pálos kolos- tor bejáratnál	hmkő	szec.	150φ és 70φX90	—	230X20— 60	—	—	—		
15.	Szt. György tér 1. Sándor palota	M	Ámon János Polláck Mihály	kl.	1806	udvarban	hmkő	kl.	300X80	160	400X350	—	0	Neptun szobor*	Engel József	*elpusztult

I. melléklet

díszutak

Udvari

Sor- sz.	Utca, házszám	É p u l e t			K ü t			S z o b r á s z a t i d í s z									
		M Mj Vk	építész	stílus	év	elhelyezés	anyag	stílus	K á v a mélys. mérete	K ü t mérete	H ú z ó	K i f o l y ó	M á g n e v e z é s	M ű v e s z	M é r e t	M e g j e l y e z é s	
16.	Hadnagy u. B-10. Rác/Imre fűrdő	M	Ybl Miklós	rom.	1864	előcsarnokban- udvaron	vm.	modern	100x26	90	200x160	—	torzfej	id. Pál Mihály	—	rácsos letöltyő	
17.	Hárvány u. 4.	Mj		barokk	1840	udvaron	hmkő	neoreen.	112x98	83	106x70	—	2 gye- rektej	2 orozslán- dímer	40	1942-es másolat rekonstruált	
18.	Hess András tér 1. Hilton szálló.	M			13-15. század	udvaron	hmkő	ren.	126x80	126	—	—	—	—	—	—	—
19.	Iskola u. 32.	Vk	Króvich Antal	kl.	1854	falli föld- kőben	hmkő	kl.	88x59	39	102x80	0	csap	—	—	—	—
20.	Jégerem u. 2.	Mj	Máltás Hugó	rom.	1860	udvaron	vm.	rom.	105x55	60	136x106	0	rozetta+ cső	—	—	rács van	
21.	Krisztina krt. 34.					udvaron	vm.	empire	130x80	120	150x260	0	rozettán cső	—	—	hiányos rács	
22.	Krisztina krt. 57.					udvaron	vm.	kl.	91x60	76	80x91	0	csap	—	—	—	
23.	Kuny Domonkos utca 9.					lépcső- házban	layance	szec.	110x55+ 75x12	51	165x188	—	torz fej	—	—	—	—
24.	Lisznyai u. 40-42. iskola					kerítés	nyers kő		1400x120	280	1400x120	—	csap	—	—	vizes medence	
25.	Mészáros u. 48.					udvaron	műkő	modern	160p.és 60p.		36x66	—	—	—	—	—	—
26.	Országház u. 4.	Mj		kl.	1810	udvaron	vm.	kl.	80x30	50	—	—	—	—	—	—	—
27.	Országház u. 13.	M		barokk		udvaron fűkőben	vm.	kl.	78x58	74	95x60	0	csap	—	—	rács van	
28.	Táncics M. u. 11.					kerít falon	vm.	kl.	95x40	85	176x95	0	csap	—	—	—	—
29.	Uri u. 19.	M		kl.		udvaron	beton		280x28	186	—	—	cső	—	—	szőkőkút	
30.	Uri u. 64-66.	M		ekl.		udvaron	hmkő		180p.és 290p.x 300x35		—	—	cső	—	—	szőkőkút	
31.	Városlota					kerítés	hmkő		300x43		49x47	—	—	bimbó plasztika összereni dímer	Boros Miklós	szőkőkút rekonstr.	
32.					15. sz.	kerítés	hmkő		nyolcszög- let		—	—	—	—	—	—	—
33.						kerítés	hmkő		165x104		—	—	—	—	—	—	—
34.						kerítés Országház udvarban	hmkő		400x20	90	60x120	—	—	—	—	—	vízmedence
35.	Ybl Miklós tér Kioszk	M	Ybl Miklós	neoreen.	1874	déli falnál	hmkő		141x102	72	53x62	—	—	—	—	—	—
							hmkő		0	0	78x148	—	—	—	—	—	—

lympamon

Sor- sz.	Utca, házszám	Mj épitész V/k	É p ű l e t		K ű t	K ű t		Kifolyó	Művész	Méter	Megjegyzés
			stílus	év		elhelyezés	anyaga				
Budapest II. kerület											
1.	Apostol u. 7/A										
2.	Dimitrov u. 2.										
3.	Felvinci út BM Óvoda										
4.	Fő u. 84. Király fürdő	M Schmidt Miksa	kl.	1826	színes ker. hmkó/ szécs	hmkó/ szécs	hmkó/ szécs				
5.	Frankel Leo u. 17-19.				hmkó	hmkó	hmkó				
6.	Frankel Leo u. 25-29.				ivócsar- nokban	vn.	110φ +80φ +85φ x180				
7.	Frankel Leo u. 46.	MJ Knabe Ignác- Krivátsch Antal	kl. rom.	1852	udvaron	vn.	68x70	0			
8.	Gárdonyi Géza u. 4.				udvaron sarokban	hmkó	64x70	45			
9.					udvaron	hmkó	147x71 +62x18	33 30			
10.	Mátróköz útja 23. Rendház	M	barokk	1723	udvaron	hmkó	77x46	49			
11.	Napraforgó u. 9.	MK			udvaron	tégla	17x10	10			
12.	Pasaréti tér. Rendház	M Rimanóczy Gyula		1934	kerengőben	hmkó	120φ x21	33x139			
13.	Szépfalom u. 3/b.				keremben	hmkó	700x40	290			
14.	Vöröshadsereg útja 34.				keremben	hmkó	285φ x60	72x40			
15.	Zsigmond köz				udvaron	hmkó	412φ x95	40x43			
Budapest III. kerület											
1.	Bécsi út 90-92.				épületek között	hmkó	280x14	75			
2.	Fő tér 1.	M Jäger János	barokk	1746	oldal- udvarban	hmkó	120φ x93	120			
3.	Gyenes u. 8. Bólyasócsa				udvaron	hmkó/ alumin.	250φ x20	80x75			

gyógyvizre köbve

2 bronz
szobor 0

női fej

0

0

0

0

0

0

0

0

Szobrászati dísz

Művész

Méter

Megjegyzés

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

Kürtest

I. melléklet

4

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj V/k	É p ű l e t			U d v a r i			d í z s k u t a k				Szobrászati dísz							
			é p í t é s z	é v	é l h e l y e z é s e	a n y a g a	s t i l u s	K ű t	K ű t e s t m é r e t e	K á v a m é l y s.	H ű z ő	K i f o l y ó		M é g n e v e z é s	M ű v é s z	M é r e t	M e g j e g y z é s			
4.	Gyenes u. 11.				udvaron	hmkő				32X80	118						dobornüves (4 even- gáistal)		egyházi jellegű	
5.	Kalap u. 6.				udvaron	hmkő				160X248							non fig. térplasztika			
6.	Puzstakúti út Strand				épületnél	vm.				74X76	43						stíl. oroszlán fej			
7.	Solymári u. 22-28. Óvoda				kertben	hmkő/ alumin.				800X35	1000						fiú karikával	R. Kiss Lenke 1985		
8.	Szentendrei út 139. Aquincumi múzeum				kertben	hmkő				152φ X134							delfin		36 rekonstr.	
9.	Szélis u. 40-42. Bölcsőde				kertben	hmkő/ bronz				240X35	240						kecske és gida	Vigh Tamás 1954	105	
10.	Vihar u. 30. Bölcsőde				kertben	hmkő				230X20	150						fiú hallal	Szomor László 1961	85	
11.	Vöröshédesreg út 281-289. Főv. Vízművek				parkban	hmkő				180X50	330						ülő nőalak	Körmendi104 Frim Jenő 1937		
Budapest, IV. kerület																				
1.	Váci út 102. Vízművek				kerítésen	hmkő				165X93	65						torzfej			
2.					udvaron	hmkő				250φ X15							sziklán emléktábla (III. Párt- kongr.)		szökőkút	
3.					udvaron	terméskő/ br.				270X36	150						Neptun delfinnel + felirat és emléktábla nevekkel	Horvay János	160	első világháborús emlék

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj V/k	É p ű l e t stílus	é v	elhelyezése	a n y a g a	K ű t	stílus	M ű v e s z	M é r e t	M e g j e g y z é s	K ű t					
												K ű t e s t m é r e t e	H ű z ó	K i f o l y ó	M e g n e v e z é s	M ű v e s z	M é r e t
Budapest, V. kerület																	
1.	Akadémia u. 3.	M	Hild József	kl.	1830	udvaron	vm.	kl.		98X57	70	138X69	0	halfaj			rács van
2.	Akadémia u. 10.	M	Wochmann Raymund	kl.	1869	udvaron	vm.	kl.		103X65	59	97X39	0	0			
3.	Akadémia u. 11.				19. sz. vége	udvaron	hmkő	rom.		133X120	74	121X54	sziv. kar.	0	gyermek		85
4.	Alkotmány u. 18.					udvaron	hmkő			480X150	250	0	—	—			romos szökőkút
5.	Alpári Gyula u. 3.	MJ	Pollácz Mihály	kl.	1836	belső udvaron	vm.	kl.		135X64	61	148X77	kar hiányos	0			
6.	Alpári Gyula u. 7.					udvaron	vm.	kl.		100X50	56	122X65	0	0			
7.	Alpári Gyula u. 13.	MJ	Zóráhi Lőrinc	ekl.	1861	udvaron	vm.	kl.		12 db 87X60	63	122X87	kar	halfaj	köv. vas dísz (gázvilágítás)		60
8.	Alpári Gyula u. 19.					belső udvaron	vm.	kl.		97X52	65	168X80	sziv. kar.	0	rajta szífkész volt		rács van
9.	Alpári Gyula u. 21.					udvaron	vm.	kl.		106X52	64	140X100	0	0			
10.	Apáczai Csere János u. 3.	M	Hofrichter József	kl.	1811	udvaron	vm.	kl.		64X58	40	127X55	0	0			
11.	Apáczai Csere János u. 15/ab	MJ	Pollácz Mihály	kl.	1821	udvaron	kő	rom.		159X73	79	95X85	0	torzfej	dombormű	Huber József	52X 40
12.	Arany János u. 7.	M	Zóráhi Lőrinc	kl.	1848	udvaron	vm.	kl.		103X50	50	138X70	0	2 volt			rács van
13.	Arany János u. 10.					udvaron	vm.	kl.		89X75	65	0	0	0			
14.	Arany János u. 15.	M	Kasselik Fidél	kl.	1812	udvaron	vm.	kl.		112X39	74	130X73	kar	torzfej			rács van
15.	Arany János u. 34.	VK	Hild József	kl.	1800	udvaron	vm.	kl.		119X50	65	120X80	kar	ballra cső			rács van
16.	Bajcsy-Zsilinszky út 16.	MJ	Kasselik Ferenc	rom.	1852	oldal- udvaron	vm.	kl.		84X51	72	0	0	0			rács van
17.	Bajcsy-Zsilinszky út 20.	MJ	Lohr Antal	ekl.	1870	udvaron	vm.	kl.		124X52	71	131X79	kar	0			
18.	Bajcsy-Zsilinszky út 48.				1870	belső udvaron	ő.vas	rom.		0	0	115X44	kar hiányos		nőfalak dom- bormű		50
19.	Bajcsy-Zsilinszky út 72.					udvaron	vm.	kl.		61X47	56	0	0	0			rács van
20.	Beloianisz u. 7/9.	MJ	Ybl Miklós	ekl.	1872	udvaron	vm.	ekl.		70X56	47	140X63	0	0			
21.	Belgrád rakp. 13-15.	Vk				lépcső- házban	m.	szec.		170X80	80	160X320	—	—	oroszlán- fej		
22.	Dorottya u. 4.	VK	Weber Antal	neo-ren.	1872	udvaron	vm.	kl.		90X52	49	137X57	0	0			oroszlán- fej

I. melléklet

díszkorczak

6

Sor- sz.	Utca, házszám	É p ű l e t			U d v a r i			K ű t				S z o b r á s z a t i d í s z					
		M V.k.	M V.k.	építész	stílus	év	elhelyezése	anyaga	stílus	K ü t t e t m e r e t e	H ű z ő	K i f o l y ó	M e g n e v e z é s	M ű v e z ő	M é r e t	M e g j e l y e z é s	
23.	Dorottya u. 11.	MJ	MJ	Pollack Mihály	kl.	1822	udvaron	vm.	empire	222x35	sziv. kar. cső	váza		39			
24.	Egyetem tér 1-3.	M	M	Mayerhoffer Andras	barokk	1722	templon- kertben	kő	barokk	467x65						szokdkút	
25.	Engels tér 2.						udvaron	vm.	kl.	110x44	kar hiányos	0				rács van	
26.	Eötvös Lőránd u. 5/7. Hittud. Akad.	M	M	Lippert József	neo- ren.	1715	kerengő- ben.	hmkő	ekl.	87x56	0	0	Krisztus ke- resztelése dombormű	58x 48			
27.							udvaron	hmkő	ekl.	192x70	192	oszlop. 55p X245 feliratos					Béke kút VIII. Lippey u-801
28.	Felzabudulás ter 5	M	M	Schmahli Henrik	szec.	1908	átjáróban	vm.	kl.	120x34	76	159x56					V. Vadász u. 34-ből rács van
29.	Ferenczy István u. 12.	M	M		kl.	1210	udvaron	vm.		telapszara 127x26	87	219x93	0	0			
30.							udvaron	óvas	ekl.	66x41	48	171x14	kar	cső			
31.	Ferenczy István u. 18.			rfj. Zitterbarth Mátys	rom.	1857	udvaron	hmkő		65x60	66	0	0	0			
32.	Guszev u. 12.	MJ	MJ	Dürrich József	kl.	1819	udvaron	vm.	kl.	89x51	60	130x69	0	cső			
33.	Guszev u. 21.						udvaron	óvas	ekl.	77x40	53	103x64	0	0			rács van
34.	Irányi u. 9.						udvaron	vm.	kl.	74x61	48	102x60	0	0			
35.	József Attila u. 1.						udvaron	vm.	kl.	80x54	49	123x60	0	cső			
36.	József Attila u. 2.			Alpar Ignác	ekl.	1908	disz- udvaron	fm.	szec.	246x73	85	72x75		cső	Menkur + dombormű	Ligeti Miklós ? 150x 280	saját forrás
37.	József Attila u. 16.	M	M	Hild József	kl.	1838	udvaron	vm.	kl.	115x49	65	97x63	0	cső			rács van
38.	Károlyi Mihály u. 12.	M	M	Ybi Miklós ren.	neo- ren.	1860	udvaron	kő		500p x23		63x80					Szollósi Endre 1968
39.	Károlyi Mihály u. 16. - Károlyi pal.						kapualjban	fm.	kl.	77x76	50	104x65	0	0			rács van
40.	Kacsikeméti u. 7.	MJ	MJ	Wagner János	ekl.	1868	udvaron	óvats	ekl.	84x54	48	104x54	0	0			szokdkút
41.	Kossuth Lajos u. 2/a.						udvaron	vm.	kl.	120x50	75	158x75	0	0			rács van
42.	Kossuth Lajos u. 18. Puskín mozi						elősar- nokban	gl.	neobar- rokk	120x40	93	105x60			ferfialak	Varga Oszkár 1978	125

Sor. sz.	Utca, házszám	Mj építész Vtk	É p ű l e t		K ű t		Udvari	díszkutatok				Szobrászati dísz				
			stílus	év	elhelyezése	anyaga		stílusa	mérete	K á v a mélys.	K ű ttest mérete	H ű ző	K ifolyó	Megnevezés	M ű vész	M éret
43.	Kossuth Lajos u. 18. Puskín Mozi					gl.	neo-barokk	120X40	93	105X60	—	—	nőalak	Varga Oszkár 1928	125	
44.	Lengyel Gyula u. 3.	VK Zitterbarth Mátyás	rom.	1847	udvaron	vm.	kl.	0	0	119X67	0	0			106	szójkékút
45.	Mérleg u. 12.				udvaron	műkő		242φ X39		—	—	—	2 gyerek			
46.	Molnár u. 36.				udvari fülkében	vm.	kl.	89X42	50	128X70	0	csap				
47.	Múzeum krt. 5.	MJ Driescher József	rom.	1850	udvaron	vm.	rom.	105X48	65	158X70	0	0				
48.	Múzeum krt. 7.	M Ybi Miklós	rom.	1852	udvaron	vm.	kl.	62X43	47	0	0	0				
49.	Múzeum krt. 19.				városlátón fülkében	hmkő	kl.	97X67	90	80X54	0	0				
50.	Múzeum krt. 37.				udvaron	hmkő	rom.	52X83	60	80X40	kar	halfej				
51.	Műnlich Ferenc u. 5.	M Hild József	kl.	1839	udvaron	vm.	kl.	108X69	69	0	0	0				
52.	Műnlich Ferenc u. 20.	MJ Málitás Hugó	rom.	1850	lépcsőházban											
53.					I. em.	vm.	kl.	74X42	40	65X47	0	csap				rács van
54.					II. em.	vm.	kl.	74X42	40	65X47	0	csap				rács van
55.					III. em.	vm.	kl.	74X42	40	65X47	0	csap				rács van
56.	Műnlich Fernenc u. 24.	Carl Henrik	kl.	1872	udvaron	hmkő	kl.	89X45	74	129X84	0	0				rács van szeljeltszedve
57.	Műnlich Ferenc u. 26.	Zitterbarth Mátyás	kl.	1831	udvaron	hmkő		csak egy kölap 87X20	60	0	0	0				rács van
58.	Műnlich Ferenc u. 30.	MJ Hild József	kl.	1845	udvaron	vm.	kl.	92X33	85	155X95	0	0				rács van
59.	Nyáry Pál u. 7.	M Hild József	kl.	1837	udvaron	vm.	kl.	83X50	65	14X68	kompl.	0				rács van
60.	Oktober 6. u. 5.	M Polláck Mihály	rom.	1820	oldal udvaron	vm.	kl.	100X49	60	120X56	kompl.	cső				rács van
61.	Oktober 6. u. 19.				udvaron	vm.	kl.	128X85	73	100X55	0	0		Őngyilkos kút Nőalak	Durnaiszky Lőrinc 170	
62.	Oktober 6. u. 22.	M Kassalik Fidéi	kl.	1812	udvaron	vm.	kl.	80X60	68	177X63	kiegészített karfej (új)					
63.	Oktober 6. u. 26.				udvaron	vm.	kl.	90X53	72	109X62	kar balra cső	oroszián				55
64.	Petőfi Sándor u. 3.	M Hild József	kl.	1932	udvaron	vm.	kl.	139X50	96	137X78	0	0				
65.	Reáltanoda u. 14.	Dózer Ferenc		1871	udvaron	vm.	kl.	87X49	60	113X55	hiányos	hiányos				

Sor- sz.	Utcá, házszám	M. Mj. VK	E p u l i s t		K ö t	elhelyezése	anyag	stílus	évsz.	Szobrászati dísz							
			Mj. VK	épitész						stílus	év	K ü t	H á z	K i f i l y o	M i g n e v a z á s	M ű v é s z	M é r e t
66.	Régi posta u. 4.	MJ	Hild József	kl.	1843	belső udvaron	vm.	kl.	120x42	84	105x56	0	csú			86	rács van
67.						udvaron	fmkő	kl.	83x32	58	0	0	0				
68.						átjáróban	fmkő	kl.	95x52	63	0	0	0				
69.	Régi posta u. 15.	M		kl.	1804	udvaron	vm.	kl.	76x51	52	127x54	0	halfej				
70.	Rosenberg hp. u. 29.					udvarban	ó.vas.	ékl.	92x62	60	92x264	0	férfi fej	váza			
71.	Szemmelweis u. 23.		Brein Ignác	kl.	1820	udvaron	vm.	kl.	64x57	44	107x54	kompl.	cső	Arpád mell-			rács van
72.	Steindl Irma u. 11.					udvaron	vm.	kl.	83x50	60	123x62	0	0	szobor			80
73.	Szabadság út 5. Kloutild patona	MJ	Gleigl K.			barnyastó terem	fmbr.	ékl.	120x22	70	100x74	—	—	4 alak	M. Spall 1866	35/65	
74.	Szt. István tér, Bazilika	M	Hild-Ybl-Kaiser	neo-ren.	1851	sekreteri bejárat	ker.	szac.	70x65	32	196x106	—	—	dombor-műves	Zochnay féle	220	
75.	Széchenyi u. 12.					udvaron	vm.	kl.	63x24	42	126x50	hiányos	halfej				
76.	Szép u. 4.	VK	Baumgartner Alajos	ékl.	1875	udvaron	fmkő	kl.	74x20	33	175x47	0	torzfej				
77.	Szép u. 5.					udvarban	kő	szac.	275x275 x 147		90x185	—	cső	3 szerek			80
78.	Tanács krt. 8.	MJ	Hild József	rom.	1863	udvaron	vm.	kl.	97x47	48	0	0	0				
79.	Tolbuhin krt. 4.					udvaron	ó.vas.	ékl.	82x52	53	104x54	0	0				
80.	Tolbuhin krt. 14.		Diascher Albert	kl.	1878	udvaron	vm.	kl.	73x74	48	122x55	0	0				
81.	Vadász u. 15.					udvaron	vm.	kl.	79x50	56	125x54	0	cső				tördézett
82.	Vadász u. 17.	MJ		rom.	1860	udvaron	vm.	kl.	73x54	56	120x58	hiányos	0				rács van
83.	Váci u. 4.	MJ	Hild József	kl.	1840	udvaron	vm.	kl.	91x55	53	146x50	hiányos	cső				féltaras, rács van
84.	Váci u. 67.					udvaron	vm.	ékl.	77x54	47	0	szív, kar	0				hiányos, rács van
85.	Váci u. 79.					udvaron	ó.vas	ékl.	0	0	130x50	0	csap				
86.	Városház u. 5/7. Pest m. Tan.	M	Zitterbarth Mátyás	kl.	1838	II. udvar	vm.	ékl.	102x52	64	72x80	0	stíl. fej.				
87.						II. udvar	vm.	kl.	100x50	72	116x64	0	0	Hermes			190
88.						II. udvar	fmkő	kl.	0	0	136x80	0	0	Urania			140
89.						II. udvarban	kő	kl.	110x105								2 vas edénytartó
90.						átjáróban	fmkő	kl.	0	0	184x77	0	0	nő fekvőávit			148
91.						I. udvar	vm.	kl.	129x62	79	132x69	0	cső	váza			35
92.						I. udvar	ó.vas	neogót	70x65	34	235x108	0	0				
93.	Városház u. 9/11. Főv. Tan.	M	A. Martini	barokk	1727	udvaron	fm.	neo-barokk	115x30φ	115	158x30	0	0	Kacsák kut	Szentgyörgyi István 1927		85
94.						udvaron	fmkő/br	kl.	65x10	38	140x50	0	cső	Artemis			130

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj V/k	É p ű l e t stílus	év	elhelyezése	K ű t anyag	stílus	Szobrászati dísz							
								K á v a mélys.	K ű t mérete	H ű z ő mérete	K i f o l y ó Hűző	M e g n e v e z é s Művész	M é r e t Mégjegyzés		
95.	Veres Pálné u. 9.				második udvaron	vn.	kl.	58X38	30	133X75	0	0			széjjalszedve
96.	Veres Pálné u. 11.				udvaron	vn.	kl.	112X59	80	90X60	0	0			széjjalszedve
97.	Veres Pálné u. 13.	MJ	Preisz György	ekl.	1873	udvaron	vn.	kl.	80X59	61	120X200	0	új torz- fej		
98.	Veres Pálné u. 15.	MJ	Kausser és Frey	ekl.	1868	udvaron	hmkő	kl.	75X50	69	120X200	0	új torz- fej		
99.	Veres Pálné u. 32.	M	Brein Ignác	kl.	1804	udvaron	vn.	kl.	82X49	64	110X72	0	cső		
100.	Veres Pálné u. 34.				udvaron	vn.	kl.	93X53	47	123X57	0				
101.	Vigyázó Ferenc u. 3.	MJ	Kasselik Ferenc	kl.	1837	udvaron	vn.	kl.	95X50	54	136X58	kompl.	cső		
102.	Vigyázó Ferenc u. 4.	M	Hild József	kl.	1837	belső udvaron	vn.	kl.	112X50	62	110X53	hiányos	0		
103.	Vigyázó Ferenc u. 6.		Kausser J. István		1877	belső udvaron	vn.	kl.	98X50	60	210X77	0	0		káva-szerűt
104.	Vitkovics u. 12.	M		copf	1800	udvaron	vn.	kl.	78X55	50	118X53	0	0		
105.	Vörösmarty u. 6.	MJ	Hild József	kl.	1844	udvaron	vn.	kl.	92X50	69	133X54	kompl.	cső		
106.	Zrínyi u. 9.	MJ	Hild József	kl.	1837	udvaron	vm/br.	kl.	0	0	140X70	0	0	falklyát- tartó rő	Schlick- féle
107.	Zrínyi u. 16.				udvaron	vm/br.	kl.	70X55	43	143X57	szív. kar	női fej			
Budapest, VI. kerület															
1.	Aradi u. 40.				udvaron	stukkó	ekl.	0	0	135X176	0	0			
2.	Bajcsy-Zsilinszky út 27.				udvar fal- sarkokban	ővas	ekl.	80X44	42	90X110	0	0			rács van
3.	Bajcsy-Zsilinszky út 37.				lépcső- házban	vn.	kl.	81X55	56	eltörték	0	0			hiányos rács
4.	Bajza u. 39.				előkertben	vn.	kl.	125X45	62	66X98	0	cső			
5.	Dózsa György út 104. Bélicsőde				udvaron	hmkő	kl.	125X25	300	120X70	-	-			Énekfő gyerekek
6.	Eötvös u. 6/b.				udvaron	hmkő/ ővas	ekl.	60X12	34	60X170 ²	0	torzfej			
7.	Eötvös u. 26/B				udvaron	ővas	ekl.	82X50	52	59X110	szív.kar	0			
8.	Eötvös u. 29.				előkertben	hmkő	neo- barokk	110 ^{1/2} X75 +medence		90X115	0	0			nálak dombornúi Füsti -2 torzfej
9.	Hajós u. 27.				udvaron	vn.	kl.	77X62	64	62X110	hiányos	0			Körmendi 115X115
10.	Hajós u. 37.				udvaron	vn.	kl.	0	0	63X151	0	0			Jenő 30
11.	Izabella u. 43.				udvaron	ővas	kl.	76X42	54	53X102	0	oroszlán- fej			
12.	Jókai tér 7.				udvaron	vn.	kl.	76X44	62	53X120	kompl.	0			

Sor- sz.	Utca, hátszám	M Mj V/k	É p ű l e t építész	stílus	év	elhelyezése	K ű t anyag	stílusa	Szobrászati dísz									
									K á v a mélys.	K ű t Kürtest mérete	H ű z ő	K i r o l y ó	M a g n e v e z é s	M ű v é s z	M é r e t	M e g j e g y z é s		
13.	Liszt Ferenc tér. 8. Zeneakadémia	M	Giergl Kálmán – Korb Flóris	szec.	1904	előcsar- nokban	fm/ mozaik	szec.	290X40	110	380X162	0	torzfej					
14.	Liszt Ferenc tér 10.		Gottgeb Antal	kl.	1869	udvaron	hmkő ő.vas	kl.	250ø X335	–	–	–	–	gyermekalak tányérral	id. Mát- ray Lajos 1885	175	szőkőkút	
15.	Majakovszkij u. 20.	MJ	Gottgeb Antal	kl.	1840	udvaron	vm.	kl.	80X60	60	65X114	0	0				zöldre festve	
16.	Majakovszkij u. 80.					udvaron	hmkő	ekl.	88X40	55	56X110	hiányos	0					
17.						udvaron	vm.	kl.	108X78	96	0	0	0					
18.	Munkácsy Mihály u. 17.					ker-tben	hmkő román	neo- román	0	0	0	0	0	dombor- műves				egyházi jellegű
19.	Nagymező u. 7.					udvaron	ő.vas csempe	szec.	60X70	32	49X125	–	csap torzfej				82	
20.	Nagymező u. 8. Mozi					előcsar- nokban	vm.	szec.	90X70	69	50X101	–	–	2 db definen töveglő gyerek				
21.	Nagymező u. 10.					udvaron	vm.	kl.	80X58	67	54X106	kompl.	0					
22.	Nagymező u. 19.					udvaron	ő.vas ekl.	ekl.	62X54	35	50X104	–	–	oroszlán- fej				
23.	Népköztársaság útja 2.		Feszty Adolf	ekl.	1872	udvaron	hmkő	rom.	107X71	74	52X110	0	halfej					
24.	Népköztársaság útja 5.		Freund Vilmos	ekl.	1880	udvaron	horgany lemez	ekl.	236X184	60	236X710	hiányos		oroszlán- nőalak				300
25.	Népköztársaság útja 6.		Kallina Mór	neo- ren.	1880	udvaron	vm/fém	ekl.	70X66	38	66X170	sziv.kar	női fej					
26.	Népköztársaság útja 7.	MJ	Quitner Zsigmond	ekl.	1882	udvaron	ő.vas ekl.	ekl.	66X68	41	54X100	–	csap					
27.	Népköztársaság útja 11.	MJ	Freund Vilmos	ekl.	1883	udvaron	vm.	ekl.	72X46	45	88X102	0	oroszlán- fej					
28.	Népköztársaság útja 12.	M	Quitner Zsigmond	ekl.	1884	udvaron	vm.	ekl.	200X140	69	200X150	0	torzfej	Incsekedők 2 alak	Donáth Gyula	170	rács van	
29.	Népköztársaság útja 13.		Schnahl Henrik	ekl.	1885	udvaron	hmkő	ekl.	96X59	56	80X145 + tymp.	kompl.	szatirfej (elliptik)					
30.	Népköztársaság útja 14.		Paulheim József	neo- ren.	1880	udvaron	vm.	kl.	0	0	63X83	hiányos	0					
31.	Népköztársaság útja 16.					udvaron	vm.	neo- ren.	75X60	47	82X196	0	csap					
32.	Népköztársaság útja 17.					udvaron	vm.	kl.	80X63	65	59X105	kompl.	cső					
33.	Népköztársaság útja 19.	MJ	Freund Vilmos	ekl.	1880	udvaron	vm.	ekl.	65X45	37	63X95	0	0					
34.	Népköztársaság útja 20	MJ	Freund Vilmos	ekl.	1880	udvaron	ő.vas ekl.	ekl.	68X70	44	53X105	hiányos balra	halfej					

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj V/k	É p ű l e t		K ű t		Udvari		díszkurtak		K ű t		Szobrászati dísz						
			Mj V/k	é p ű l e t stílus	é v	elhelyezése	anyaga	stílus	mérete	mélys.	K ű t e s t mérete	H ű z ű méréte	H ű z ű méréte	K i f o l y ó	M e g n e v e z é s	M é r e t	M e g j e g y z é s		
56.	Szinyei-Merse u. 12.				udvaron	tégla	kl.	0	0	51X198	—	—	—	—	—	—	—	—	
57.	Szív u. 16.				udvaron	hmkő	szec.	190φ 300φ X128	—	60X70	—	—	női akt + 2 hatyúd	—	—	140	—	szökőkút	
58.	Vásvári Pál u. 8.	MJ	rom.	1860	udvaron	vn.	kl.	82X50	75	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
59.	Vörösmarty u. 38.				udvaron fülkében	vn.	kl.	90X83	59	78X114	kompl.	cső	díszes fülke 2 gyerekekkel	—	—	250X 430	—	—	
Budapest, VII. kerület																			
1.	Akácfa u. 63.				udvar sarkában	vn.	kl.	65X57	37	50X148	kompl. balra	halfej	—	—	—	—	—	—	—
2.	Damjanich u. 3.				udvaron	hmkő	kl.	—	—	50X83	—	—	nőialak vázával	A. Durenne Some- voire	255	—	—	—	
3.	Dózsa György út 82.b.				kertben	tégla		600X600		155φ X170	—	cső	—	—	—	—	—	—	—
4.	Gorkij fasor 31.				kertben a házfalnál oszlopos keretben	hmkő	szec.	140X54	68	78X62	—	stíl. fej	—	—	—	—	—	—	—
5.	Kazinczy u. 29.				udvarban	vn.	kl.	120X60	60	75X120	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6.	Kertész u. 22.				udvaron	vn.	kl.	80X50	56	59X120	kompl.	0	—	—	—	—	—	—	—
7.	Kertész u. 36. Fászek Klub				udvaron mozaik- borítású fülkében	hmkő/ br.	ekl.	275X50	100	50X15	—	torzfej	Tritonokat kentaur	Róna József	115	—	—	—	
8.	Lenin krt. 9-11. New York palota	MJ	hausmann ekl.	1891	udvaron	hmkő/ br.	ekl.	400φ X50		120X175	—	—	Pásztorlány Károly	Senyei Károly	330	—	—	—	
9.	Lenin krt. 43-49. Royal Szálló				francia udvaron	hmkő/ br.		410X35	244	100X20	—	—	Fuvolás fiú	Konyor- János	210	—	—	—	
10.	Lenin krt. 58.				udvaron	vn/fém	ekl.	76X61	79	85X100	0	0	Nőialak bősszerűvel	—	145	—	—	rács van	
11.	Majakovszkij u. 15.	MJ	Polláck Ágoston	1848	udvaron	vn.	kl.	téglát 89X52	50	62X137	hiányos	0	—	—	—	—	—	—	—
12.					belső udvaron	vn.	kl.	0	0	64X167	0	0	—	—	—	—	—	—	—
13.	Majakovszkij u. 21.	M	Polláck Mihály	1833	udvaron	vn.	kl.	94X50	53	65X143	0	0	—	—	—	—	—	—	—

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj V/k	É p ű l e t		K ű t	U d v a r i	S z o b r á s z a t i d í s z											
			Mj építész	stílus			év	elhelyezése	anyaga	stílusa	K á v a mélys.	K ű t t e s t mérete	H ű z ó	K i t ű l y ó	M e g n e v e z é s	M ű v e s z	M é r e t	M e g j e g y z é s
14.	Majakovszkij u. 99.					udvaron	vm.	kl.	70X48	51	67X129	0	0					
15.	Negyedlófa u. 3.					udvaron	vm.	kl.	törött 65X56	62	54X123	0	cső					
16.	Pétery Sándor u. 12-20. SZTK					udvaron	hmkő	ekl.	640φ X 18		70X150	-	-	gyermek		135	szókkút	
17.	Rottenbiller u. 15.					udvaron	hmkő	ekl.	390φ X 18		125φ X 240	-	-	2 alak	Zsolnay- féle		szókkút	
18.	Rottenbiller u. 35.					lépcső- házban	csernpe	szec.	103X10	72	-	-	-					
19.	Vörösmarty u. 9.		Schmidt, Fr. ekl.	1872		udvaron	vm.	kl.	töredezett 90X35	56	57X126	0	0					
Budapest, VIII. kerület																		
1.	Baross u. 108.					udvaron	ö.ves hmkő	ekl. szec.	53X52 400φ X 40 55φ X 50	54	62X94 70X150	0	0	gyerek		75	szókkút	
2.	Bezerédi u. 19.					udvaron	vm.	kl.	89X65	60	65X158	sziv.kar	halfej					
3.	Brody Sándor u. 4.		Wüster Antal ekl.	1875		udvari fülkében	vm.	kl.	70X63	57	0	0	0					
4.	Brody Sándor u. 14.					udvaron	vm.	kl.	42X15	15	102X235	0	0	2 női mellkép		55		
5.	Dienes László u. 2.					udvaron	vm.	kl.	108X64	74	0	0	0					
6.						udvaron	hmkő	ekl.	nyolc- százeletű 83X73		22X56	-	csap					
7.	Gyulai Pál u. 2.					udvaron	ö.ves				200X15	-	cső					
8.						2 db	vm.	rom.	nyomó-húzó kút 115X10 talépszat		50X119	0	cső					
10.	Gyulai Pál u. 5.		MJ Geisler Károly rom.	1880		udvaron	vm.	kl.	54X59	55	67X105	0	0					
11.	Honváth Mihály tér 14.					udvaron	vm.	kl.	72X53 törött	53	52X100	-	-				héber betűs Tö- rökszentmiklósról	
12.	József krt. 27.					oldal- udvarban	vm.	kl.			50X75	-	csap					
13.	József krt. 32.					udvaron	ö.ves	ekl.	58X30	34	50X75	-	csap					
14.	József krt. 36.					udvaron	ö.ves	ekl.	58X70	34	50X75	-	csap					
15.	József krt. 50.		MJ Dörschung Antal ekl.	1872.		udvaron	vm.	kl.	76X47	49	55X115	0	0					
16.	Kisfaludy köz. Corvin mező					épület előtt	műkő	szec.	200φ 120φ 100φ X300		200X110	-	-				szókkút	
17.	Makarenko u. 11. Gimn.					udvaron	vm.	kl.	80X80	50	78X152	0	0	pásztor kutyával		130		
18.	Mező Imre u. 19. SZTK					hallban	carr.m. neo- berokk		265X137	170	-	-	4 halfej	Egészség kútja Szent- györgyi 4 alak		50-180		

I. melléklet

Údvari

díszkutatok

14

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mű V/k	É p ű l e t		K ű t	elhelyezése	anyag	stílus	év	K ű t	Húzó	Kifolyó	Műnevezés	Művész	Méret	Megjegyzés
			M	stílus												
19.	Puskin u. 15.					udvarban	hmkő	kl.		60X106	0	0				szérmálló
20.	Puskin u. 24.					udvaron pilléres építve	vm. kl.	kl.		48X94	szív. kar	0				
21.	Rákóczi út 15.					udvaron	vm.	kl.	1839	90X60	0	0				széjjelszedve
22.	Rákóczi út 61. 23.					udvaron 2 db	hmkő	neo- ren.		110φ X150 +60φ X64	-	-				szőkőkút
24.	Szentkirályi u. 18.					udvaron	vm.	kl.	1850	69X74	53	0				kúton 1867. évz.
25.	Üllői út 76.					udvaron vált; jelen- leg elő- kertben	vm. kl.	kl.	1841	0	78X126	0	cső			
26.	Vas u. 17. Kórház					előcsar- nokban	fm.			186φ X116	66X64	-		Női akt 1956	G. Lux Aliz 1956	szőkőkút
Budapest, IX. kerület																
1.	Gőnczy Pál u. 3.					udvaron	vm.	kl.	1870	85X49	52	0	0			
2.	Kálvin tér 7. Református templ.					oldalfalán	vm.	kl.	1816	89X45	61	55X117	0	0		
3.	Kálvin tér 8.					világító udvarban	vm. kl.	kl.	1870	csak talapzat 66X47 290φ X92	0	0	0			
4.	Kvaszay u. 1. VITUKI					kertben	hmkő			64X188	-	4 cső	nő korszóval + dombor- mű	Pándi Kiss János 1954	276	szőkőkút
5.						parkban	chrom- acél/kő			1000φ X20			spirál		180	
6.						kis téren	hmkő			300φ X15	35X60	-	gyerek faunával		110	szőkőkút
7.	Mester u. 23. iskola					udvaron	vm.	kl.		70X54	43	61X128	0	cső		
8.	Pöttölyös u. 8/a. Bölcsöde					udvaron	hmkő			400φ X20	50X45	-	Női akt gyerekekkel	Veszely Jelena	180	szőkőkút lebontva
9.	Ráday u. 16.					udvaron	vm.	kl.		70X56	47	59X99	0	0		
10.	Ráday u. 18.					III. udvaron	vm. kl.	kl.	1875	72X61	53	67X120	0	0		
11.	Ráday u. 47.					udvaron	hmkő	kl.		58X60	48	60X135	0	0	nőalak korszóval	195

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj V/k	É p ű l e t stílus	év	elhelyezése	K ű t anyaga	stílus	Szobrászati dísz									
								K á v a mélys. mérete	K ű t e s t mérete	H ű z ó	K í f o l y ó	M e g n e v e z é s	M ű v é s z	M é r e t	M e g j e g y z é s		
12.	Soroksári u. 58 Vágóhid				főépület falán	hmkő		0	146X256	—	ökörfej						
13.	Szamuely u. 7.				folyosón	hmkő		80X50	110X140	—	kosfej						
14.	Szamuely u. 19.				udvaron	hmkő	kl.	90X45	76	0	0						
15.	Szamuely u. 19.				udvaron	vm.	kl.	80X55	47	65X135	0	0					
16.	Toluhin krt. 15.		1862		udvaron	vm.	kl.	100X37	63	47X130	0	halfej	Nő a fején tallal	162	rács van		
17.	Vágóhid u. 15. bolgár templom				kerthben	vöröskő		45φ X50	180X120	—	csap						
Budapest, X. kerület																	
1.	Dobi István út 2. Üregő				parkban	vm.	ekl.	68X72	51	68X139	0	cső				1880, rács van	
2.					parkban	ő.vas		kerékes kút 100X15	90	155X20	kerék 100φ	halfej					
3.	Dobi István út BNV				vásár területén	hmkő		340φ X42	50X146				teknősbéka plasztika	Villám Rózsa		szökőkút	
4.	Kozma u. 6. Zsidó temető				Mártírok emlék- művénei	hmkő		221X50 —114X54	25	50X14	—	cső	2 frigyábla				
5.	Maglódi út 99.				előkerthben	hmkő	szac.	300X15	90	80X80	—	—	Faun gyer- mekkel fiú akt			szökőkút	
6.	Salgótarjáni út 47.				előcsarnok	vmfalum.		140X30	100	148X270	—	—		Erdely Dezső	130		
Budapest, XI. kerület																	
1.	Bajmóci u. 11. Valán Trósz				előkert	hmkő/ br.		420X15	420	60X50	—	—	női akt			szökőkút	
2.	Bartók Béla út 1.				udvaron	ő.vas	ekl.	52X30	24	38X70	—	csap					
3.	Bogdányf u. 1/b. Óvoda				udvaron	ker.	non- fig.	50X30	120	—	—	—	plasztika				
4.	Bogdányf u. 7. Óvoda				kerthben	hmkő/ alum.		545X50	650	160X50	—	—	elefánt			szökőkút	
5.	Budafoki út 41/a-b				udvaron	műkő		90X50	50	100X125	—	torzfej					
6.	Budaörsi út 4-18. E ép.				udvarban	műkő		140X240	—	—	—	korsóból ülő nő		Vas Viktor	150		
7.	Bojtai u. 1-3.				parkban	hmkő		600X800	600	kőtomb 170X83	—	—	amphora	Merkly Ödön 1956	150	szökőkút	
8.	Kelenhegyi út 4. Gellért fürdő				haliban	fm/ carr. m.	ekl.	59X73 +85X32	290 21	100X100	—	—	Vénusz és Amor	Huszár Adolf	220		

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj V/k	É p ű l e t		K ű t		S z o b o r s z a t i d í z s				Mérlet	Megjegyzés											
			Mj V/k	é v	stílus	é v	elhelyezése	anyaga	stílus	K á v a mélys.			K ű t e s t mérete	H ű z ó	K i f o l y ó	M e g n e v e z é s	M ű v e z ő						
9.	Kelenhegyi út 4. Pezsgőfürdő							fürdőben	ker./br.	ekl.	120x58	60	58x108	—	szakállas férfifő	Kacsás kút	Ligeti Miklós	130					
10.	Hullámfürdő							parkban	hmkő	ekl.	140x50	70	130x120	—	—	női akt férfi akt hiányzik	—	115					
11.	Műgyetem rakp. 3-9. Műszaki Egyetem	MJ	Pecz Samu	ekl.	1909			parkban	hmkő	kl.	400φ X 50	400	—	—	—	—	—	—	szökőkút				
12.	Schönbörsz Z. u. OKBT							épület előtt	hmkő/fém		nyolcszögletű 300φ X 80		—	—	—	4 fűró	—	30	szökőkút				
13.	Sopron u. 50. iskola							udvaron	hmkő/br.		500x43	800	100x60	—	—	gyerek libával	Szentest— Hécsz Géza	67	szökőkút				
14.	Váli u. 1. iskola							udvaron	hmkő	szec.	190φ X 38		60φ X 122	—	—	gyerekek dombornú	—	82	szökőkút				
15.	Villányi út. 5-7. gimn.							fősz. I-II-III. emleketen 2-2 db	fm.	ekl.	138φ X 86 + 62 φ X 53 + 52 φ X 23		—	—	—	—	—	—	összetett medencék				
16.																							
17.																							
18.																							
19.																							
20.																							
21.																							
22.																							
23.	Villányi út. 27. gimn.							I-II-III. emeleti területe	vn.	ekl.	130φ X 75		—	—	—	dombornúvek	—	—	egyházi jellegű medence				
24.																							
25.																							
26.	Villányi út 45.							területen kerületben	hmkő	szec.	330φ X 38		190x70	—	—	Tritonokra halászó laon	—	115	szökőkút				
27.	Villányi út 55-57.							épületek között	terméskő hmkő		150x50	30	100x80	—	—	Brigádvezető lány	Oláh Sándor	165					
Budapest, XII. kerület																							
1.	Alkotás u. 48. Sportkörház							kerületben	hmkő		370φ X 20		50x50	—	—	női akt	Szanday Sándor	180	szökőkút				
2.	Béla kir. út. 10/12. Kórház							parkban	hmkő		465φ X 85		40x65	—	—	Übő lány	Rózsa Péter 1960	160	szökőkút				
3.	Bíró u. 19.							alsó kert- ben	hmkő		360x10 +120φ +65φ	220	260	—	—	—	—	—	szökőkút				
4.	Csermely u. 9.							kerületben	hmkő	szec.	275φ X 55		—	—	—	2 gyermek	—	80	szökőkút				

Sor- sz.	Utca, házszám	M Mj VK	É p ű l e t		K ű t	K á v a mélys. mérete	K ű t e s t mérté	H ű z ő	K i f o l y ó	M e g n e v e z é s	M ű v é s z	M é r e t	M e g j e g y z é s
			stílus	év									
12.	Szent István krt. 16.	VK	Wellisch Alfréd	1898	udvaron	hmkő	ekl.	60x222	—	—	—	—	szőkőkút
13.	Visegrádi u. 54.				udvaron	övas		15x96	széjljel- szedve	cső	—	—	—
Budapest, XIV. kerület													
1.	Amerikai út 50.				előkertben	hmkő	szec.	220x62	—	ülő lány akt női akt	Balázs József	180	—
2.	Állatkerti út 11. Széchenyi fűrdő				bejártnál	hmkő	szec. kl.	280x110 130	—	halfej	—	180	—
3.					bejártnál oldalfalon	hmkő hmkő	szec. kl.	280x110 130 138x70	—	halfej torzfej	Róna József	150	—
4.					oldalfalon	hmkő	kl.	138x64	—	váza	—	96	—
5.					előcsarnok	fm	ekl.	124x58 86	—	torzfej	Sidló Ferenc Pásztor János	180	—
6.					előcsarnok	fm.	ekl.	124x58 86	—	—	—	180	—
7.					előcsarnok	fm.	ekl.	124x58 86	—	—	—	180	—
8.					medencénél	hmkő	szec.	140x179 96	—	nőalak	Bolba Henrik	206	—
9.	Erzsébet királyné út 47 SZTK				bejárat előtt	hmkő/ hmkő/		100φ x37 80φ x19	—	cső	—	163	szőkőkút lebontva
10.	Május 1. út 45.			1900	parkban	sziklák	szec.	600x40 1170	—	—	—	—	szőkőkút
11.	Népköztársaság útja Széchenyi fűrdő				előcsarnok	hmkő/ br.	szec.	360x30 270	—	—	Tritonokat halászó kentaúr	230	szőkőkút
12.	Népstadió út 115.				falon	hmkő	ekl.	220x180 110	—	—	—	—	—
13.	Képzőműv. Alap				2 db földszint	ker.		300φ x30 medence	—	—	rovátkolt oszlop	400	—
14.	Őrs vezér tér Skála Aruház				előkertben	hmkő/ fém		40φ x400 medence	—	—	Eötvös inga	400	—
15.	Thököly út 113.				kerengő- ben	hmkő	neo- román	250x40 118φ x150	—	—	domborműves	—	egyházi jellegű
16.	Vajdahunyad szálló, Jákó templom	MJ	Alpár Ignác	1904	előcsarnok	hmkő/ br.	szec.	600x275 asztal	—	—	térplasztika	280	—
17.	Verseny u.				Népstadió- nál	kő		1560φ x17 medence	—	—	Marcsán László	280	—
Budapest, XV. kerület													
1.	Ady Endre u. 44.				udvaron	vm.	kl.	120x90 60	—	—	—	—	—
2.	Kolozsvári u. 4/b. Óvoda				udvaron kertben	hmkő/ br.		700x50 740	—	—	furdzó gyerekek	90-178	másodlagos hely

I. melléklet		É p ű l e t				U d v a r l				d i s z t u t n a k				S z o b r á s z a t i d í z s					
Sor- sz.	Utca, házszám	M Ml V/k	építész	stílus	év	elhelyezése	anyaga	K ű t	stílus	mérete	K á v a mélys.	K ű t s a t mérete	H ű z ő	K i f o l y ő	M e g n e v e z é s	M ű v é s z	M é r e t	M e g j e g y z é s	
Budapest XVI. kerület																			
1.	Georgina u. 19/a. iskola					lőcső- hátsó kerben	ker.			60X76	54	—	—	—	kislány kesztyével sziklák	Stéindl Katalin	140		
2.	József u. 64.					udvaron	hmkő			318φ X59		118X84	—	cső					szókölkút
3.	Kulturház u. 38—40.					udvaron	ő.vas			nyomókút	—	10X148	ker	cső					
Budapest XIX. kerület																			
1.	Gábor Áron u. 37.					kerben	hmkő	szec.		300φ X32		65X91	—	—					szókölkút
2.	Kossuth Lajos u. 22.					udvaron	vm.	kl.		93X40	50	62X130	0	0					
3.	Lenin tér Tanácsköztársaság					kerben	ker.			255φX58	58	65X209	—	—	non fig. plasztika begoly	György Gabriella 1977	30		szókölkút
4.	Oláh Sándor u. 10. iskola					beparamál	hmkő	szec.		káveszerű 90X40	30	50X130	—	—	ülő kislányok	János Ermő 1955	110		szókölkút
5.	Vöröshadsereg utja 36. Hungaria Jaquard gyár					előkerben	hmkő			200X75	500	117X55	—	—					
Budapest, XX. kerület																			
1.	Nagy Győri István u. 7/a. Egyes Mű- velődési Ház					udvaron	fm.	szec.		85X99	55	40X48	—	—	Ülő nő	Pátzay Pál	54		
Budapest, XXII. kerület																			
1.	Kastélymúzeum u. 9.	M		barokk	1720	belső udvaron	vm.	kl.		114X51	65	81X138	0	0					
2.	Péter Pál u. 32.					belső hátsó udvaron	vm.	kl.		89X63	43	74X123	0	0					V. Váci u. 55-ből széjjeliszerve

II. melléklet

Köztéri

diszkrétak

Sor- sz.	Elhelyezés	Elnevezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence		Oszlop, talap		Káva		Szobor		Felirat
						mérete	anyag	méret	anyag	méret	anyag	méret	anyag	
Budapest, I. kerület														
1.	Bathány tér				csorgó	200X4005	hmk/ kavics					1 kerek csorgó	98 φ	
2.	Bécsikapu tér	Kazinczy kút	Pásztor János	1936	diszkút			185X470X47	hmk	36X47X39	hmk	nőalak Kazinczy fej dmű	190	Kazinczy emlékének
3.	Convin tér	Lajos kútja	Holló Barnabás	1904	diszkút	500φ X 104 háromkarajós	hmk	330X120X120 hatszögletű kávéként 3 db	hmk	135X90X48	hmk	Pogány vitéz kutyával	200	Milbacher Lajos emeltete
4.	Dobrentei tér 9. Rudas fürdő				csorgó	120X200	kő	7 db 40φ 30-70 terr.			60X160	ó.vas váza	55	VI. Majakovszkij u. 86-ból
5.	Gellérthegy Víztoronánál			1983	diszkút	130X60	kő							
6.	Gellérthegy Víztoronánál				szökő-kút	4 medence 200φ; 250φ; 300φ; 450φ X 30	hmk							
7.	Hadnagy u.	Eszperantó kút	Korniss D., Rácz A., Píanni Egon	1967	szökő-kút	350φ; 20	hmk	60X160	ó.vas	50X86X60	ó.vas			a medence alja mozaik
8.	Honváth kert	Újós nő	Ferenczy Béni	1961	diszkút	ötszögletű 700X500X5	hmk	80X80X70	hmk			Újós női akt	150	br.
9.	Orvos u.	Fókás kút	Matzon Frigyes	1965	diszkút	300X225X40	hmk	90X90X40	hmk			2 stíl. foka	120	labradorít
10.	Szt. Gellért rakpart	Gülbaba kút			forrás foglalat							1	120X55X110	fm.
11.	Szentharomság tér	Illés kút		19. sz. eleje-1981	fallikút	félkörös kéfal 105X110	hmk	50X150				1	mélység 55	ö.vas
12.	Szilágyi Dezső tér	Pecz Samu kút	Berán Lajos	1929	diszkút	hatszögletű 300X300X133	hmk	60X160	hmk					br.
13.	Színház u.—Díz tér			1983	diszkút	150φ	kő	150X60φ	kő					
14.	Tárnok u. 20-nál	Vizjáték	Pátzay Pál +Schall ép.	1975	diszkút	nyolcszögletes 430X430X30	hmk	70X80	hmk					alum.
15.	Tóth Árpád bástyasét.	Centen. kút	Fürös György	1973	diszkút	180φ 45	Zsolnay ker.	45φ X 150	kerám.					4 kifolyós pécsgérendő

II. melléklet

Köztéri

2

Sor- sz.	Elhelyezés	Enevezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence	
						mérete	anyag
16.	Tóth Árpád bástyasét. Hadtört. Múz.	Tisza	Fessler Leó Brestyán- szky Béla	1883	díszkút egy alakja		
17.	Uri u. 53-nál	Hébe kút	Praxitelész után ismeret- len művész	1850	díszkút	125X125X20	hmkő
18.	Hess András tér	Hilton szálló alatt			szökő- kút	700φ 90X220	műkő
19.					kettős tányér	+ 90 200 φ; 300 φ	műkő
20.	Várpalota elő- kertjében	Halászó gye- rekek kútja	Senyei Károly		díszkút	550 φX53	hmkő
21.	Hunyadi udvaron	Mátyás kút	Stróbl Alajos +Hauszmann Alajos	1904	díszkút	750X500X30	
22.	Vérmező	Herman Ottó kút	Csikszentmihályi Róbert	1972	emlék- kút	300X300X50	hmkő
23.	Vérmező	Szitakötők	Kiss István	1979	díszkút	400φ	gránit- kocka
24.	Szt. Gellért tér				vizesés	100X100X200	
Budapest, II. kerület							
1.	Árpád fejed. út. Császár fürdő előtt				sz.kút	800 φX60	kő
2.	Bolgár Elek tér	Mackós kút	Medgyessy Ferenc	1957/ 1966	díszkút		
3.	Máriaremete Dimtrov u.	Mária kút	Krasznai Lajos	1938	díszkút		
4.	Filér u. 3-5. között kis parkban	Leányka kút- szobor	Osvath Mária	1971/ 1973	díszkút		
5.	Frankel Leó u. 20. magasságában		Wild László		klasszi- cista kút		
6.	Frankel Leó u. 24. magasságában		Wild László		klasszi- cista kút		
7.	Margit tér	Ifjúság kútja	Beck Ö. Fülöp	1938/ 1950	díszkút	4 karéjú 180φ X70, ill. 95φX45	hmkő

díszkutat

Oszlop, talap		Káva			Szobor		Felirat	
méret	anyag	db	méret	anyag	megnevezés	méret	anyag	Megjegyzés
					nőalak			a Danubius kút egyik alakja
50X50X187	hmkő				nőalak	155	br	hátdalalon felirat
310 φX50	termés- kő				szobor- csoport	280	br	3 alak+hal, rák
középalaknál 460, két ülő alaknál 116X100X140	hmkő				szobor- csoport	160- 220	hmkő/ br	háttér mozaik
					kőtömbök	250X 250X145	termés- kő	Herman Ottó emlékére
120φ					2 szitakötő	150	acél, üveg	
					tarméskő			
								1 cső
50X50X210	hmkő	1	50X55X110	hmkő	mackó	85	hmkő	
600X175X92 +380X75X120 ill. 115	hmkő	3	50X57X92	hmkő	Sz. Mária, gyermek Jézussal Szt. István és egy szer- zetes	270 220	hmkő hmkő	Az eucharisztikus évben, Szt. István 900 éves jubileumára
38X30X130	hmkő	1	210X60X63	hmkő	fésülködő lány	105	br.	Komárom megye cent. ajándéka
80X80X143	vm.	4	50X25X22	vm.				4 br. csap
80X80X143	vm.	4	50X25X22	vm.				4 br. csap
140φ X25					női akt	220	hmkő	

II. melléklet

Köztéri

díszkutat

3

Sor-sz.	Elhelyezés	Elnevezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence		Oszlop, talap		Káva		Szobor		Felirat		
						mérete	anyag	méret	anyag db	méret	anyag	megnevezés	méret	anyag	Megjegyzés	
8.	Mechwart tér			1974	sz.kút	2500φ×20	hmkő									
9.	Moszkva tér	Sellős díszkút	Makrisz Agamemnon és Makrisz Zizi	1980	díszkút	550×550×50	hmkő	550				fekvő sellő	150	br.	3×19 vízugár + 4 mozaik	
10.	Nagy Lajos tér	Korsós nő	Sóváry János	1938	díszkút	patkó alakú 500×300×10	terméskő	200×100×115 50×100×65	terméskő			térdei női akt korsóval	170	hmkő		
11.	Pasaréti tér	Madonna	Boldogfai Farkas Sándor	1939	díszkút	190φ×110	hmkő	50×50×125	hmkő			Sz. Mária gyermek Jézussal	180	br.	medence szélén felirat	
12.	Szilágyi Erzsébet fasor	Ébredés	Petri Lajos	1937	díszkút	patkó alakú 500×250×20	terméskő	50×50×125	hmkő			ülő női akt	175	br.		
13.	Szilágyi Erzsébet fasor	Szilágyi Erzsébet	Lesenyei Márta	1969	díszkút	250/170/φ X50	hmkő					álló nőalak			4 kifolyóval	
14.	Zsíroshegyi út	Szentkút			kútház			épület 250×250×400 tetején téglakereszt	1	44×47	hmkő	Sz. Mária és gyermek Jézus dombormű	100×50	hmkő	80φ kerekas vaskút eltűnt	
Budapest, III. kerület																
1.	Bé. Bálint György út végén				sz.kút	300×300	hmkő									
Budapest, IV. kerület																
1.	Papp József tér	Teknősbékás kút	Nagy Géza	1958	díszkút	nyolcszögletű 380φ×60	hmkő	60×130×140	hmkő			teknősbéka	130×60	br.		
2.	Papp József u. 14-nél	Vízbelépő lány	Konyorcsik János	1965	díszkút	500φ×10	hmkő/ kavics	55×55×55	hmkő			nőalak	220	hmkő		
Budapest, V. kerület																
1.	Deák tér	Tavaszi	Csikász Imre	1961/- 1977	díszkút	nyolcszögletű 400φ×68	hmkő/ mozaik	140×20×25	hmkő			leány akt	140	br.	XI. Muskotály u.-ból	
2.	Engels tér	Danubius kútja	Ybl Miklós, Fessler Leó, Brestyán-szky Béla, Györy Dezső	1883/ 1959	díszkút	800φ×150 370φ×75	hmkő hmkő	60φ×670	hmkő	3	50×75×75	hmkő	3 ülő nő 1 álló férfi	230 240	hmkő hmkő	Kálvin térről
3.	Hild tér		Csorba Vera		csorgó	560×880×5	hmkő/ kavics					3 kerek csorgó	90φ×20	hmkő		
4.	Károlyi kert		Kecskésné Szabó Ildikó Bánó Attila	1979	sz.kút	650φ×45	hmkő	16 db 35φ	hmkő tömb			gömb	100φ	br.	32 vízugár	

II. melléklet

Köztéri

díszkutak

Sor- sz.	Elhelyezés	Elnvezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence		Oszlop, talap		Káva		Szobor		Felirat Megjegyzés		
						mérete	anyag	méret	anyag db	méret	anyag	megnevezés	méret		anyag	
5.	Károlyi u.	Nereidák kútja	Uhr Ferenc Fessl József Györy Dezső	1835/ 1977	díszkút			173x173x220 95x95x190	hmkő 2 hmkő	145x72x65	hmkő	2 nő kor- sóval	190	hmkő	X. Zalka Máté térről	
6.	Kígyó u.— Váci u. ten- gelyében	Kisfiús kút	Ferenczy Béni	1977	díszkút			460φx34 szektorokból	hmkő			álló fiú akt	150	br.		
7.	Március 15. tér	Cohors	Tarr István Hollai György	1970	díszkút	800x800x5	hmkő	5 lábón áll 400 x 110	br.			római har- cosok	500φ x180	br.		
8.	Petőfi tér		Kecskésné Szabó Ildikó		csorgó (3)	120x120x5	hmkő/ kavics					3 gömb	38 φ	gránit		
9.	Petőfi tér	Petőfi kút	Wild László	1983	díszkút	talapzat 300φx15	kő	120x80x80	kő	4	60x50x30	kő				
10.	Podmaniczky tér		Bányai József	1983	csorgó	150φx15	kő					bimbó pl.	150φx20	kő	1 cső	
11.	Ságvári tér		Hétesei Józsefné	1974	szőkő-	600x600x15	tardosi vm/kavics								3 vizszárg	
12.	Sütő u.— Biermann tér	Danaidák kútja	Sidló Ferenc György István	1933	díszkút	385φx47	hmkő	85x85x170	hmkő			2 nő kor- sóval	190	br.	4 br. kifolyó	
13.	Szabadság tér	Széchenyi kút	Telcs Ede, Mészáros Andor	1930	díszkút			180x125x380	vm.	1	180x78x75	vm.	Széchenyiné fát ültet dombormű	120x80	br.	feliratok
14.	Váci u. 18. előtt	Hermes kút	Wild László ép.	1983	díszkút	nyolcszögletű 150φx60	kő	140	kő			Hermes	220	br.	Duna u. 6.-ról	
Budapest, VI. kerület																
1.	Rudas László u. 30-nál	Nő szigony- nyal	Mercier, Michel után	1873/ 1927/ 1960	díszkút			95x50x40	hmkő	1	140x90x60	hmkő	női akt	250	kő	
Budapest, VII. kerület																
1.	Aimásky tér			1983	díszkút	400φx45									4 vascső	
2.	Jósika u. 31. előtti téren	Rózsa Ferenc emlékkút	Mikus Ferenc	1966	díszkút	470φx87	hmkő	40x40x300	hmkő			férfialak kígyót dőf le	160	br.	káván körbe felirat	
Budapest, VIII. kerület																
1.	Blaha Lujza tér		Fekete Dániel		csorgó	600x600x24	kő/ mozaik	120:140 fémcső				fémernyők	1/240φ 2/170φ 3/80—100	fém		

II. melléklet

Köztéri

díszkutat

5

Sor- sz.	Elhelyezés	Elnevezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence		Oszlop, talap.			Káva		Szobor		Felirat		
						mérete	anyag	méret	anyag	db	méret	anyag	megnevezés	méret	anyag	Megjegyzés	
2.	Gyulai Pál u.– Rákóczi út találkozás				csorgó	600X600X20	hmkő										
3.	Múzeum krt. 14. parkban		Csorba Vera		csorgó			49φX44 ill. 64		hmkő							2 br. kifolyó
4.	Szabó Ervin tér	Magyar Igaz- ság kútja	Szentgyörgyi István	1929	díszkút	410φX40 tányér: 250φX70	hmkő hmkő	53φX270 75φX270		hmkő hmkő		Justitia	185	br.			felirata volt
Budapest, IX. kerület																	
1.	Dési-Huber u.	Fókás kút	Kampf/ József	1983	díszkút	550X240X60	kő						8 db fóka	150			
2.	Kálvin tér				csorgó	240X240X10	hmkő/ kavics						3 gömb	60φ		gránit	
3.	Üllői út 39 előtt		Killer István		csorgó	200φX40	hmkő/ kockakő	55φX20 55φX27 55φX40		hmkő hmkő hmkő		3 db kerek test	45φ		hmkő		
4.	Nagyvárad tér				csorgó	200φX40	kockakő	30,48,50, 65,75		hmkő							
Budapest, X. kerület																	
1.	Centenárium park	Hármas Körös		1973	csorgó	120φX55	hmkő/ kockakő						3 gömb	45φ	gránit		Hajdú megye ajándéka
2.					szőkő- kút	880X560X50	hmkő						vascső	50	vas		Csongrád megye ajándéka
3.	Népliget	Oroszlános kút	Kasselik Fidét	1830/ 1896	díszkút			240X240X150 190X190X180 90X90X220	hmkő 2 hmkő hmkő	220X120X150	hmkő	váza	180	hmkő			a Terézvárosi templomnál állt
4.	Pataky tér		Bauer Mihály		díszkút	12 oldalas 250φX50	kerámia	40φX100		kerámia		nőalak (feje 0)	203	hmkő			a fentén állt
5.	Pongrácz út 17-nél	Árpádházi Szent Er- zsébet	Éberling Béla Máriahegyi József	1931	díszkút	300X300X40	terméskő	45X45X145		terméskő		nőalak	120	műkő			
6.	Üllői út 114/116 előtt				díszkút	350X350X65 belül mozaik	hmkő	22–37X 22–37–175 32–45X110 29–37X 29–37X80		hmkő hmkő hmkő		3 tányér	140φX16	hmkő			
													105φX26	hmkő			
													87φX20	hmkő			

II. melléklet

Köztéri

6

Sor- sz.	Elhelyezés	Enevezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence		Oszlop, talap			Káva			Szobor		Felirat	
						mérete	anyag	méret	anyag	db	méret	anyag	megnevezés	méret	anyag	Megjegyzés	
7.	Üllői út 128	Fiú hallal	Grantner Jenő	1958	díszkút	120φ×40	kő	30/60×145	kő				fiú hallal	120	elox. alum.		
8.	Üllői út. 132.	Lány galambbal	Marton László		díszkút	400×300×5 terméskővel bélelve	hmkő	65×65×80	hmkő				lány	160	alum.		
9.	Üllői út 136	Csacsi korszokkal	Antal Károly	1958	díszkút	160×160× 110	hmkő	27-50φ×145 hornyolt	hmkő				csacsi 2 korszóval	135	alum.		
Budapest, XI. kerület																	
1.	Diószegi út 64-nél				szökő- kút	300φ×55, ill 190φ×45	hmkő hmkő										vízszugár 1 vas- csőből
2.	Gellérthegy	Gellért legenda	Medgyessy Ferenc Müller Tibor	1943	díszkút			45×570×280	hmkő	1	105×52×64	hmkő	többalakos dombormű	250×50	hmkő		feliratos
3.		Pelikános kút	Melocco Miklós		díszkút	50φ×10				1	145φ×58	hmkő	pelikán	70	hmkő		
4.	Hanoi park				szökő- kút	900φ×30	hmkő										
5.	Jubilumi park	Lány csikóval	Somogyi József	1965	díszkút	500×300×5	hmkő	128×55×55	hmkő				lány csikóval	190	br.	vízszugár 5 csőből	
6.		Ülő nő	Tar István	1965	díszkút			70×40×115	hmkő	1	160×120×60	hmkő	ülő nő akt	110×130	br.		
7.			Borsos Miklós	1965	víz- köpő	300×300×10	hmkő					hmkő	stíl. halfej	60×50 ×25	hmkő		
8.			Borsos Miklós	1965	víz- köpő	300×300×10	hmkő					hmkő	stíl. gye- rekfej	60×50 ×25	hmkő		
9.			Borsos Miklós	1965	víz- köpő	300×300×10	hmkő					hmkő	stíl. halfej	60×50 ×25	hmkő		
10.			Borsos Miklós	1965	víz- köpő	300×300×10	hmkő					hmkő	stíl. halfej	60×50 ×25	hmkő		
11.			Borsos Miklós	1965	víz- köpő	300×300×10	hmkő					hmkő	stíl. szörnny	60×50 ×25	hmkő		
12.	Kosztolányi tér	Fiú labdával	Gádor Magda	1961	díszkút			185×50×110	hmkő	1	dupla 90×50×65	hmkő	ülő fiú labdával	150×140	hmkő		
13.			Gulyás Zoltán	1982	díszkút	180φ×40	hmkő	80φ×90									2 kifolyóval
14.	Móricz Zsigmond körtér		Szomor László	1930	csorgó	300φ×20	hmkő	140φ×110	hmkő				körben 3 dombormű	110φ	hmkő		3 kifolyóval
15.	Schönherz Zoltán u. Skála Áruháznál				ivókút	nyolcszögletes 195φ×103	műkő	33φ×103									4 vascső 60×45
16.	Ulászló u. 78 előtt	Fiú hallal	Dabóczy Mihály	1964	díszkút	200×200	hmkő	60×45×70	hmkő				fiú hallal	146	hmkő		

II. melléklet

Köztéri

Sor- sz.	Elhelyezés	Elnevezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence	
						mérete	anyag
Budapest, XII. kerület							
1.	Béla kir. út 2/a.	Városkút		18. sz.	forrás- ház		
2.	Béla kir. út 30/a	Béla király kútja			forrás- ház		
3.	Galgóczy út 49.	Mária kút			kútház	kút: 93φ×75	termés- kő
4.	Istenhegyi út— Nógrádi u. sarok	Lóitató kút	Andrássy Kurta János	1940	díszkút	200X60X60	hmkő
5.	Martinovics hegy— Gaál József u.				ivókút		
6.	Mátyás király út— Szilassy útnál	Disznófő		1890/ 1970	forrás- ház		
7.	Városmajor	Árkay Aladár emlékkút	Árkay Bertalan	1933	díszkút	300X150X10	hmkő
8.	Városmajor	Hüvelyk Matyi	Telcs Ede	1983	díszkút	120X38X90	kő
Budapest, XIII. kerület							
1.	Debrecen park	Kis makrancos	Kisfaludi Stróbi Zsigmond	1951	díszkút	760X1560X5	hmkő
2.	Margitsziget	Bodor kút	Páll György Jankó Gyula szobor: Ohmann Béla	1935/ 1954 1936	díszkút		
3.	Margitsziget romoktól északra				csorgó kavics- csal	250X450	
4.	Játszóter	Kislány kutyával	Gosztonyi Alíz	1930	díszkút	600φ (külső kör — 2 lépcső	hmkő
5.					szőkő- kút	2000φ×50 ill. 1000φ×90	hmkő
6.	Thermál Szállónál				szőkő- kút	570 φ×55×39× 23; 50×25×34 és 50×27×34 kis kúpok	

díszkutat

7

Oszlop, talap méret	anyag	db	Káva		Szobor méret	anyag	Felirat Megjegyzés
			méret	anyag			
épület 340X170X170 ill. 400	termés- kő	1	100φ		2 üres szoborfülke	100X32	hmkő emléktábla
épület 450X200X230 ill. 470					Szűz Mária szobor	88	hmkő 2 emléktábla
150X95X30	hmkő				csikós és 6 ló dombor- mű	150X95	hmkő Feliratos
50X50X90	hmkő						ivócsészével
épület 540X800X450 ill. 620	vakolt				vadkan fej	80φX60	vas emléktábla
55X55X500	hmkő				Hüvelyk Matyi	100	br. Árkay Aladár emlékének korábbi szobor- ból díszkúttá alakítva
100X100X40	hmkő				női akt cse- cemővel	270	műkő a zalaeger- szegi másolata
épület 100φX370 6 oszlop 20φX340 kupola 400φX480	hmkő	3	200X100X80		tetőn: Neptun	130	br. emléktábla
30φ 20φ 80φ					kislány kutyával	58	br. kb. 150 vízugar

II. melléklet

Köztéri

Sor- sz.	Elhelyezés	Elnevezés	Alkotó	Feltáltva	Fajtája	Medence		Oszlop, talap			Káva		Szobor		Felirat	
						mérete	anyag	méret	anyag	db	méret	anyag	megnevezés	méret	anyag	Megjegyzés
7.	Tahi út— Tomori köz 2-nél	Béke kút	Vedres Márk	1962	díszkút	920φX10	hmkő	60—120X 60—120X160 ilt. 4 db 63X63X18	hmkő hmkő			férfi dárdá- val, hallal + 4 alak (2 férfi, 2 nő)	210 180	br. br.		
8.	Tomori köz kis téren	Ülő nő	Kovács Ferenc	1963	díszkút	140φX50	hmkő	70X70X80	hmkő			ülő nő	110	hmkő		
Budapest, XIV. kerület																
1.	Kacsóh Pongrác út út 21—25. között		Bohus Zoltán Hármori Béla	1979	szökő- kút	700X84	kockakő	4/95X390	alum/ üveg							
2.	Nagy Lajos kir. út 74/b—82/b között	Női akt gyerekekkel	Szandai Sándor	1955	díszkút	190X190X5	hmkő	67X82X120	hmkő			női akt gyerekekkel	230	színe- zett alum.		
3.	Népköztársaság útja	Sellők	Kerényi Jenő Szabó István ép.	1978	szökő- kút	1400φX50X50	hmkő	8 db 50X50 50X35—60				sellők: 1 db 4 db	300 250	br. br.		
4.		Artézi		1930	ivókút	1300φX50	hmkő	120φX40	termés- kő halom						vasrács 1800φ	
5.	Népstadion út	Ifjúság kútja	Horváth Géza	1928	díszkút		hmkő	66—100X 66X160	hmkő 1	125X65X32	hmkő	térdelő női akt	115	rusc. m.	torzfejes kifolyó 3 vizsugár	
6.	Őrs vezér tér		Mauer— Klimesch Attila		csorgó	1000X1000 X40	hmkő									
7.	Városliget Dózsa György útnál				szökő- kút	500φX50	hmkő	100φX50	ter- més- kő						12+1 nagy vizsugár	
8.	Városligeti tó támfalánál				díszkút	500X250X60	termés- kő		1	200φ, ill. 180	hmkő	szakállas fér- fifej zárókő	30X60	hmkő		
9.	Városliget Washington sétányánál			1978	csorgó			75X80φ	hmkő							
10.				1978	csorgó			100X50X40	hmkő							
11.	Városliget	Bohóc kút	Halász Arisztid	1983	díszkút	120X250X20	mozaik	90X90/70 X70X10	mozaik			Bohóc	100	terr/ mozaik		
12.	Városligeti tóban				szökő- kút										2000φ körben 80 vizsugár	

II. melléklet

Köztéri

díszkutat

9

Sor- sz.	Elhelyezés	Elnevezés	Alkotó	Felállítva	Fajtája	Medence		Oszlop, talap		Káva		Szobor		Felirat		
						mérete	anyag	méret	anyag db	méret	anyag	megnevezés	méret	anyag	Megjegyzés	
Budapest, XV. kerület																
1.	Frankovics M. u. 47-nél	Ikrek	Ráthonyi József		díszkút	400X700X50	hmkő	120X120X130	hmkő			két kalapos lány	280	br.	áthozva a Piros iskolától	
2.	Törökszegfű tér	Női akt	Metky Ödön	1955	díszkút	340φX60	hmkő	60X60X100	hmkő			női akt	200		4 kifolyó helye látszik	
Budapest, XVII. kerület																
1.	Ferihegyi út 87-nél	Táncoló fiatalok	Szandai Sándor	1963	díszkút	400X400X40	hmkő/ kavics	94X46X36	hmkő			fiú-lány akt	170	br.		
2.	Ferihegyi út 88-nál	Cantata profana	Laborcz Ferenc	1962/ 1981	fali kút	160X113X45	hmkő					9 szarvas dombormű	hmkő			
3.	Pesti út 163 előtt	Újló gyerekek	Tóth Valéria	1978	díszkút	500φX40	termés- kő					kőtömbön 2 gyerek ül	110X120	hmkő	medencében mozaik	
4.	Pesti út 165 előtt	non. figuratív	Csekovszky Árpád	1978	térfal kút	500X500X20	hmkő					kerámia- elemek	65X20X 200	Zsol- nay ker.	4 vízugár	
Budapest, XVIII. kerület																
1.	Lakatos út 7-nél	non figuratív			szőkő- kút	250X150	10X10 kocka- kő	60φX20				réteges oszlop	170	hmkő		
2.	Vándor Sándor u. 1-3. között	Mesevár	Probstner János Borvendég Béla		díszkút				3	82φX40	hmkő	összetett plasztika	90φX75 45φX103	pyro- gránit	barna színű	
Budapest, XX. kerület																
1.	Teremszeg u.	Őzes kút	Boldogfai Farkas Sándor	1954	díszkút			80X56X162	ter- més-kő	1	íves 130X50X70	hmkő	szoptató őz	150	br.	
Budapest, XXI. kerület																
1.	Rákóczi út kis parkban	Kecskén lo- vaglió fiú	Szabó Iván	1970	díszkút	170X170X50	hmkő	60X60X140	hmkő			kecskén lo- vaglió fiú	160	br.	halfeges kifolyó	
Budapest, XXII. kerület																
1.	Varga Jenő tér	Számoló kislány	Mikus Sándor		díszkút	500φX40	hmkő	60X50X80				álló kislány	170	br	medence alján mozaik halfigurák 1 kifolyó	

Budapesti köztéri díszkutak adatainak összesítése

Kerület	Dísz- kút	Szökő- kút	Csorgó	Víz- kőpő	Forrás- foglalás	Víz- esés	Ivó- kút	Össze- sen	A kutakon	
									szobor	dombormű
I.	16	4	2		1	1		24	11	2
II.	11	2			1			14	9	1
III.		1						1		
IV.	2							2	2	
V.	9	2	3					14	7	1
VI.	1							1	1	
VII.	1	1						2	1	
VIII.	1		3					4	1	
IX.	1		3					4	1	
X.	7	1	1					9	5	
XI.	7	2	1	5			1	16	5	7
XII.	3				4		1	8	3	1
XIII.	5	2	1					8	4	
XIV.	4	4	3				1	12	4	1
XV.	2							2	2	
XVI.								-		
XVII.	4							4	2	1
XVIII.	1	1						2		
XIX.								-		
XX.	1							1	1	
XXI.	1							1	1	
XXII.	1							1	1	
Összesen	78	20	17	5	6	1	3	130	61	14

LÉTAY MIKLÓS

A BUDAPESTI HELYTÖRTÉNETI KIÁLLÍTÁSOKRÓL

Cikkünk a fontosabb (1983-ban még fennálló) helytörténeti kiállításokat tekinti át, majd végül egy 1981. évi időszak kiállításáról szól, melynek példaszerű készítési körülményei és közművelődési hasznosítása alap és mérce gyanánt szolgálnak, illetve alkalmat adnak néhány általános megjegyzésre.

A helytörténeti mozgalomhoz és Csepelhez egyaránt méltatlan körülmények között, a Radnóti Miklós Művelődési Ház szűk folyosóján található a *XXI. kerület múltját feldolgozó kiállítás*. A falnak támasztott tizenkét tablón a szokásos vázlatos áttekintésben lehet részünk az őskortól napjainkig. A jelenlegi fővárosi kiállítások közül ez az egyetlen, amely igen helyesen, a földrajzi környezet, a természeti viszonyok tárgyalásával kezdődik. Negatív vonása viszont a szegényes grafika; a ragasztószalaggal keretezett fényképek, a különböző betűtípusok stb. A tárgyi anyag egy része — mint például a gépalkatrészek, sírkő, láda, szobor — a földön áll, másik része hat könyvtári vitrinbe került. Láthatók itt régészeti leletek, néprajzi tárgyak, iratok, igazolványok stb., hol felirattal, hol anélkül, de mindenesetre elég rendezetlenül. Egy nagy múltú település képe rajzolódik ki, mely a 19. század végéig mezőváros, illetve falu volt, majd ipari negyed, a munkásmozgalom egyik fellegvára lett. Sajnálatos, hogy Csepel legutóbbi két évtizedes fejlődésének érzékelése gyakorlatilag hiányzik.

A *III. kerület* központjában, a Zichy kastélyt övező műemléki épületben látható a *helytörténeti gyűjtemény*. A látogató először egy előtérbe jut, ahol a régi Óbudáról fényképeket, térképet, árvíztablát és zárókövet, Békásmegyerről pedig egy hatalmas vaskaput talál. Tovább haladva egy folyosóra érünk, ahol a falakat vasrácsok, téglák, ajtók, utcablák díszítik. Idő- vagy tematikai rendről természetesen nem beszélhetünk, itt mindössze a kulturális élményhez illeszkedő hangulat megteremtéséről van szó. A folyosóról nyíló szobákban kapott helyet három tárgye gyűjtemény.

„*Tóbiás Simon kádármester műhelyé*”-ben a gyűjteménynek ajándékozott eszközök, felszerelések tekinthetők meg. Ehhez járul még néhány szerszám használatáról készült fénykép és a magyarázó szöveg. A műhelyszerű elrendezéstől idegen, s ezért zavaró a nézők előtt magasodó üvegfal, még akkor is, ha tudjuk, hogy gyakorlati célt, nevezetesen a tárgyak védelmét szolgálja.

A békásmegyei új lakótelep felépülését a falu részleges lebontása előzte meg. Ez a tény a régi életmód tárgyi emlékeinek azonnali gyűjtését tette szükségessé, melynek eredményeit az „*Egy születő városrész múltjából. Békásmegyer*” című kiállítás mutatja be.